PL 2022

26

Sprawozdanie specjalne

Statystyki europejskie

Istnieją możliwości dalszej poprawy jakości

CURIA RATIONUM

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Spis treści

	Punkty
Streszczenie	I-X
Wstęp	01-11
Wiedza to potęga – rola statystyki publicznej	01-03
Ramy prawne regulujące sporządzanie statystyk europejskich	04-07
Zarządzanie Europejskim Systemem Statystycznym	08-11
Zakres kontroli i podejście kontrolne	12-20
Uwagi	21-89
Strategie i programy spełniły oczekiwania, lecz nie poświęcono wystarczającej uwagi innowacjom ani nie zaspokojono potrzeb wszystkich użytkowników	21-34
Plany strategiczne i programy spełniły większość oczekiwań instytucji, lecz nie umożliwiły pomiaru postępów	22-23
Nie zaspokojono w wystarczającym stopniu potrzeb użytkowników i nadal istnieją luki w danych	24-29
Źródła finansowania statystyk europejskich nie są odpowiednie, a projektom innowacyjnym nie nadano wystarczającego priorytetu	30-34
Eurostat odpowiednio wspiera krajowe systemy statystyczne, lecz nie wyeliminowano uchybień w zakresie oceny i rozpowszechniania statystyk	35-69
Eurostat zapewnia odpowiednie wsparcie krajowym systemom statystycznym	38-39
Sprawozdawczość państw członkowskich na temat jakości nie jest w pełni zharmonizowana i udokumentowana	40-43
Ocena jakości przeprowadzana przez Eurostat nie zapewniła pełnej wiarygodności danych	44-56
Brak zharmonizowanych informacji i wskaźników monitorowania w sprawozdaniach dla Parlamentu i Rady	57-58
Procedury rozpowszechniania danych są niewystarczająco zharmonizowane	59-63
Udostępnianie danych przed publikacją mogło naruszać zasadę równości i umożliwiać wycieki informacji	64-69

Potencjał przeglądów partnerskich w zakresie wprowadzania ulepszeń nie został w pełni wykorzystany 70-89

Komisja poczyniła zadowalające postępy w realizacji większości zaleceń z przeglądu partnerskiego 71-75

Przeprowadzana przez Eurostat ocena wdrażania działań usprawniających, które państwa członkowskie podejmują w wyniku przeglądu partnerskiego, jest w dużej mierze oparta na wzajemnym zaufaniu między organami statystycznymi 76-82

Koncepcję przeglądów partnerskich z czasem udoskonalono, ale nadal występują istotne niedociągnięcia 83-89

Wnioski i zalecenia 90-103

Załączniki

Załącznik I – Statystyka publiczna w kontekście kryzysu związanego z pandemią COVID-19

Załącznik II – Wybrane działania statystyczne

Załącznik III – Przykłady międzynarodowych wytycznych, zaleceń i najlepszych praktyk statystycznych

Załącznik IV – Wykaz projektów wybranych do kontroli

Załącznik V – Poszukiwanie alternatywnych sposobów zapewnienia bardziej aktualnych danych dotyczących zgonów z powodu COVID-19

Załącznik VI – Zalecenia ESGAB z lat 2014 i 2021

Załącznik VII – Podsumowanie działań usprawniających podjętych przez krajowe urzędy statystyczne – stan na 31 grudnia 2019 r.

Załącznik VIII – Objęcie krajowych systemów statystycznych trzecią rundą przeglądu partnerskiego

Wykaz akronimów

Glosariusz

Odpowiedzi Komisji

Harmonogram

Zespół kontrolny

Streszczenie

I Statystyka publiczna stanowi dobro publiczne. Jej celem jest opisywanie zjawisk gospodarczych, demograficznych, społecznych i środowiskowych. Dane statystyczne są niezbędne dla opartego na dowodach procesu podejmowania decyzji przez polityków i kierownictwo przedsiębiorstw, ale także przez osoby fizyczne i gospodarstwa domowe. W przypadku UE dane te są potrzebne we wszystkich obszarach – od opracowywania koncepcji, wdrażania, monitorowania i oceny unijnych strategii aż po gromadzenie i przydzielanie środków UE. Kluczowe znaczenie ma przy tym ich wysoka jakość. Jakość tę można ująć za pomocą następujących kryteriów: przydatność; poprawność; porównywalność i spójność; aktualność i terminowość oraz dostępność i przejrzystość.

II W 2012 r. Trybunał opublikował sprawozdanie specjalne dotyczące jakości statystyk europejskich. W 2016 r. w ramach monitorowania działań następczych stwierdził on, że niektóre uzgodnione ulepszenia nie zostały w pełni wdrożone. Ponadto w ostatnim czasie nastąpiły zmiany w obszarze statystyk europejskich. Biorąc to wszystko pod uwagę, Trybunał postanowił przeprowadzić nową kontrolę dotyczącą tego samego tematu. W zamierzeniu ustalenia i zalecenia sformułowane przez Trybunał mają przyczynić się do zwiększenia skuteczności procesów zarządzania jakością w Eurostacie, a tym samym pomóc w podniesieniu wiarygodności statystyk europejskich.

III W ramach niniejszej kontroli Trybunał ocenił, czy Komisja wykazuje się skutecznością, jeśli chodzi o zapewnienie statystyk europejskich dobrej jakości. Aby odpowiedzieć na to pytanie, Trybunał zbadał, czy Komisja ustanowiła kompleksową strategię i skuteczne programy tworzenia statystyk (489 mln euro przydzielone w okresie 2013–2020). Ocenił również, czy Eurostat zapewnia odpowiednie wsparcie, przeprowadza rzetelną ocenę jakości danych oraz gwarantuje wszystkim użytkownikom przejrzysty i równy dostęp. W tym celu Trybunał wybrał działania statystyczne w trzech obszarach tematycznych (praca, przedsiębiorstwa i zdrowie) i sprawdził, czy prace Eurostatu w zakresie oceny zapewniły dobrą jakość zbiorów danych za lata 2017–2020. Ponadto przeanalizował, czy w pełni wykorzystano potencjał przeglądów partnerskich w celu zapewnienia dobrej jakości statystyk europejskich.

IV Jak wynika z ogólnego wniosku sformułowanego przez Trybunał, Komisja zapewnia statystyki, których jakość jest ogólnie wystarczająca dla decydentów, przedsiębiorców i obywateli. Wciąż jednak konieczne jest wyeliminowanie pewnych uchybień.

V Strategie statystyczne Eurostatu uwzględniają priorytety określone w kolejnych programach, ale nie umożliwiają pomiaru, jakie postępy zostały osiągnięte. Europejski Komitet Doradczy ds. Statystyki – główny organ przedstawicielski użytkowników danych – nie reprezentuje skutecznie wszystkich użytkowników, np. nie uwzględnia zbiorowych poglądów społeczności akademickiej i badawczej. Ponadto potrzeby użytkowników nie są w pełni zaspokajane, ponieważ w skontrolowanych obszarach występują braki w danych.

VI Pomimo zwiększonego finansowania za pośrednictwem Europejskiego programu statystycznego systematyczne tworzenie statystyk europejskich nadal częściowo zależy od finansowania z innych jednostek Komisji. W ramach niektórych z 13 projektów finansowanych przez UE, które przeanalizował Trybunał, nie zapewniono wartości dodanej dzięki ukierunkowaniu na innowacje, lecz po prostu sfinansowano działania obowiązkowe.

VII Wsparcie Eurostatu na rzecz państw członkowskich jest w dużej mierze adekwatne. Uprawnienia weryfikacyjne Eurostatu są jednak ograniczone w obszarach objętych analizą Trybunału. Ponadto Trybunał stwierdził, że sprawozdania na temat jakości przesyłane przez państwa członkowskie nie są zharmonizowane w ramach poszczególnych procesów statystycznych i między odrębnymi procesami, a podawane w tych sprawozdaniach informacje mają różny stopień szczegółowości. Co więcej, Eurostat nie przeprowadza dogłębnych ocen wszystkich aspektów jakości, na przykład porównywalności i spójności. Statystyk dotyczących zdrowia i statystyk gospodarczych dotyczy ponadto kwestia aktualności, ponieważ niektóre zbiory danych mogą być przekazywane nawet 24 miesiące po roku odniesienia.

VIII Eurostat opracował kalendarz publikacji, który nie zawierał niektórych szczegółowych informacji. Nie ustalił ponadto ogólnej polityki w zakresie weryfikacji danych, nie opisuje w pełni na swojej stronie internetowej zasad regulujących dostęp do danych przed ich publikacją ani nie publikuje wyczerpującego wykazu użytkowników, którym przyznano uprzywilejowany dostęp.

IX Wprawdzie udoskonalono koncepcję przeglądu partnerskiego w ramach Europejskiego Systemu Statystycznego, lecz częstotliwość przeglądów i zakres, w jakim obejmują one krajowe systemy statystyczne, nadal nie wystarczają, aby zapewnić ciągłą poprawę jakości. Dodatkowo Komisja i państwa członkowskie tylko częściowo uwzględniły najważniejsze zalecenia z przeglądu partnerskiego z lat 2013–2015 dotyczące zwiększenia niezależności i bezstronności.

X W wyniku przeprowadzonej kontroli Trybunał zaleca, aby Komisja:

- lepiej zaspokajała potrzeby użytkowników, zapewniając większą inkluzywność Europejskiego Komitetu Doradczego ds. Statystyki;
- dążyła do zwiększenia niezależności finansowej Europejskiego programu statystycznego i nadała priorytet projektom innowacyjnym;
- udoskonaliła sprawozdania państw członkowskich na temat jakości oraz ocenę jakości statystyk europejskich;
- zrewidowała obecną praktykę udostępniania statystyk przed ich publikacją;
- oceniła możliwości wzmocnienia mandatu Europejskiej Rady Konsultacyjnej ds. Zarządzania Statystyką.

Wstęp

Wiedza to potęga – rola statystyki publicznej

01 Statystyka publiczna jest „niezbędnym elementem systemu informacyjnego społeczeństwa demokratycznego, dostarczającym rządowi, gospodarce i społeczeństwu danych o sytuacji gospodarczej, demograficznej, społecznej i środowiskowej”[1]. Jako dobro publiczne statystyki publiczne są opracowywane, tworzone i rozpowszechniane przez krajowe organy statystyczne i organizacje międzynarodowe. Publiczne statystyki europejskie obejmują UE, jej państwa członkowskie i regiony oraz kraje Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA).

02 Dobrej jakości statystyki europejskie są istotne, gdyż pomagają decydentom w opracowywaniu i monitorowaniu polityki gospodarczej, demograficznej, społecznej i środowiskowej z myślą o zapewnieniu wzrostu i zrównoważonego rozwoju. Statystyki europejskie mają również zasadnicze znaczenie dla gromadzenia i przydzielania funduszy UE, a także są niezbędne dla przedsiębiorstw, naukowców i ogółu społeczeństwa. Jak wyraźnie unaoczniła to pandemia COVID-19, istnieje pilne zapotrzebowanie na dane dostarczane niemal w czasie rzeczywistym przez szybkie, elastyczne i lepiej skoordynowane systemy statystyczne (zob. ***załącznik I***).

03 Jakość jest pojęciem wielowymiarowym, ale można ją prosto zdefiniować jako „przydatność do wykorzystania” lub „adekwatność do założonych celów”. W odniesieniu do statystyk europejskich jakość można ująć za pomocą następujących kryteriów: przydatność; poprawność; porównywalność i spójność; aktualność i terminowość oraz dostępność i przejrzystość (zob. ***tabela 1***). Wymiary te są wzajemnie powiązane, a poprawa w jednym może niekiedy oznaczać pogorszenie w drugim.

[1] Rada Gospodarcza i Społeczna Organizacji Narodów Zjednoczonych, rezolucja przyjęta przez Radę Gospodarczą i Społeczną ONZ 24 lipca 2013 r.: 2013/21 – Podstawowe Zasady Statystyki Oficjalnej, 2013.

Tabela 1 – Kryteria jakości

Kryteria jakości	Opis
Przydatność	Stopień, w jakim dane statystyczne zaspokajają obecne i potencjalne potrzeby użytkowników.
Poprawność	Pojęcie to odnosi się do stopnia zbieżności danych szacunkowych i nieznanych wartości faktycznych.
Porównywalność	Pojęcie to odnosi się do pomiaru skutków wywołanych przez różnice w stosowanych koncepcjach statystycznych, narzędziach i procedurach pomiaru w przypadku, gdy porównywane są dane statystyczne z różnych obszarów geograficznych, branż lub z różnych okresów.
Spójność	Pojęcie to odnosi się do możliwości łączenia danych na różne sposoby i do różnych celów, z zachowaniem ich wiarygodności.
Aktualność	Okres pomiędzy momentem uzyskania informacji a wydarzeniem lub zjawiskiem, które opisują.
Terminowość	Odstęp czasu między datą udostępnienia danych a datą docelową (datą, do której dane powinny były zostać przedłożone).
Dostępność i przejrzystość	Pojęcie to odnosi się do warunków i sposobów uzyskiwania, wykorzystywania i interpretowania danych przez użytkowników.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie art. 12 rozporządzenia (WE) nr 223/2009.

Ramy prawne regulujące sporządzanie statystyk europejskich

04 Unijne ramy prawne w zakresie sporządzania statystyk europejskich ewoluowały z czasem, w dużej mierze w odpowiedzi na potrzeby instytucji Unii. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej[2] stanowi, że tworzenie statystyk „odbywa się w poszanowaniu bezstronności, rzetelności, obiektywizmu, niezależności naukowej, efektywności pod względem kosztów oraz poufności informacji statystycznych; nie powinno to pociągać za sobą nadmiernych obciążeń dla podmiotów gospodarczych”.

05 Na mocy rozporządzenia w sprawie statystyki europejskiej[3] ustanowiono Europejski System Statystyczny (ESS) działający na zasadzie partnerstwa między Eurostatem (tj. dyrekcją generalną Komisji i Urzędem Statystycznym Unii Europejskiej) a krajowymi urzędami statystycznymi i innymi organami krajowymi odpowiedzialnymi

[2] Art. 338 TFUE.

[3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. (Dz.U. L 87 z 31.3.2009), ostatnio zmienione rozporządzeniem (UE) 2015/759.

w poszczególnych państwach członkowskich za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyk europejskich. Partnerstwo to obejmuje również organy statystyczne państw EFTA.

06 W rozporządzeniu określono ponadto sposób organizacji ESS, nakreślono główne obowiązki uczestniczących w nim partnerów oraz zapewniono ramy opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk europejskich w oparciu o wspólne zasady statystyczne. Rozporządzenie zapewnia także podstawę prawną do sporządzania europejskich programów statystycznych (zwanych dalej „programami"). W ramach programów wskazuje się główne dziedziny i cele opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk europejskich za okres odpowiadający okresowi obowiązywania wieloletnich ram finansowych. Z łącznej kwoty 489 mln euro w ramach poprzedniego programu (na lata 2013–2020) 193 mln euro przekazano w postaci dotacji państwom objętym ESS (przy czym inne dyrekcje generalne subdelegowały dodatkowe środki operacyjne w kwocie 181 mln euro). W obecnym programie (2021–2027) zaplanowano wydatki w wysokości 552 mln euro[4], w tym 74 mln euro środków na zobowiązania na rok 2021[5]. Komisja rozważa obecnie zmianę rozporządzenia, tak aby skupić się na nowych źródłach danych, technologiach i informacjach, udostępnianiu danych oraz działaniach w dziedzinie statystyki w razie wystąpienia kryzysu.

---

[4] Art. 4 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/690 z dnia 28 kwietnia 2021 r.

[5] Art. 03 02 05 „Tworzenie i rozpowszechnianie wysokiej jakości danych statystycznych dotyczących Europy" zatwierdzonego budżetu na rok 2021. Dokument dostępny pod adresem http://data.europa.eu/eli/budget/2021/1/oj

07 Zasady statystyczne określone w rozporządzeniu zostały uszczegółowione w Europejskim kodeksie praktyk statystycznych, którego celem jest budowanie zaufania obywateli do statystyk europejskich[6]. Kodeks ten został ostatnio zmieniony w 2017 r. (zob. *rys. 1*).

Rys. 1 – Zasady zapisane w Europejskim kodeksie praktyk statystycznych

EUROPEJSKI KODEKS PRAKTYK STATYSTYCZNYCH

KTO?
Środowisko instytucjonalne

1. Niezależność zawodowa
1bis. Koordynacja i współpraca
2. Upoważnienie do gromadzenia danych i dostęp do danych
3. Odpowiednia ilość zasobów
4. Zobowiązanie do zapewnienia odpowiedniej jakości
5. Poufność statystyk i ochrona danych
6. Bezstronność i obiektywność

JAK?
Procesy statystyczne

7. Rzetelna metodologia
8. Właściwe procedury statystyczne
9. Unikanie nadmiernego obciążania respondentów
10. Opłacalność

CO?
Wyniki badań statystycznych

11. Przydatność
12. Dokładność i rzetelność
13. Terminowość i punktualność
14. Spójność i porównywalność
15. Dostępność i przejrzystość

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy na podstawie Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych z 2017 r.

Zarządzanie Europejskim Systemem Statystycznym

08 Odpowiedzialność za gromadzenie danych niezbędnych do tworzenia statystyk europejskich do użytku publicznego (przez UE i państwa członkowskie) spoczywa na dwóch systemach statystycznych o odrębnych ramach prawnych, które odzwierciedlają różne struktury zarządzania. Są to Europejski System Statystyczny (ESS)[7] i Europejski System Banków Centralnych (ESBC)[8].

09 Doradztwo ESS zapewnia Komitet ds. Europejskiego Systemu Statystycznego, któremu przewodniczy Eurostat i w którym zasiadają przedstawiciele krajowych urzędów statystycznych będących jego członkami. Komitet zapewnia ESS profesjonalne

---

[6] Art. 11 rozporządzenia (WE) nr 223/2009.

[7] Jak opisano w art. 4 rozporządzenia (WE) nr 223/2009.

[8] Funkcja statystyczna ESBC opiera się na art. 5 statutu ESBC i EBC.

wytyczne w zakresie opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk. Jest on również odpowiedzialny za Europejski kodeks praktyk statystycznych.

10 Eurostat pełni funkcję organu statystycznego UE. Jego zadaniem jest przewodzenie w harmonizowaniu statystyk w ścisłej współpracy z krajowymi organami statystycznymi. Podstawową funkcją Eurostatu jest przetwarzanie i publikowanie porównywalnych informacji statystycznych na poziomie europejskim. W tym celu Eurostat ocenia jakość danych przekazywanych przez państwa członkowskie.

11 ESS jest wspomagany przez Europejski Komitet Doradczy ds. Statystyki[9] (zwany dalej „Komitetem Doradczym"), a jego działania w odniesieniu do wdrażania Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych są nadzorowane przez Europejską Radę Konsultacyjną ds. Zarządzania Statystyką (ESGAB)[10], organ zrzeszający niezależnych ekspertów w dziedzinie statystyki (zob. ***rys. 2***).

[9] Ustanowiony decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 234/2008/WE.

[10] Ustanowiona decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 235/2008/WE.

Rys. 2 – Struktura zarządzania ESS

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Zakres kontroli i podejście kontrolne

12 Ogólnym celem kontroli była ocena, czy Komisja jest skuteczna, jeśli chodzi o zapewnienie statystyk europejskich dobrej jakości. W niniejszym dokumencie Trybunał odnosi się do Eurostatu, gdy mowa jest o obszarach, za które – jako Urząd Statystyczny Unii Europejskiej – ponosi on wyłączną odpowiedzialność.

13 Aby udzielić odpowiedzi na pytanie kontrolne, Trybunał ocenił, czy:

- Komisja ustanowiła kompleksową strategię i skuteczne programy tworzenia statystyk dobrej jakości;
- Eurostat zapewnia odpowiednie wsparcie, przeprowadza rzetelną ocenę jakości otrzymywanych danych, a rozpowszechniając statystyki europejskie, gwarantuje wszystkim użytkownikom przejrzysty i równy dostęp;
- przeglądy partnerskie zostały w pełni wykorzystane do zagwarantowania dobrej jakości statystyk i jej dalszej poprawy.

14 W 2012 r. Trybunał opublikował sprawozdanie specjalne dotyczące jakości statystyk europejskich[11]. W ramach monitorowania działań następczych Trybunał stwierdził w 2016 r., że niektóre ze sformułowanych przez niego zaleceń wciąż nie zostały w pełni wdrożone. Z tego względu, a także biorąc pod uwagę niedawne zmiany w obszarze statystyk europejskich, Trybunał postanowił przeprowadzić nową kontrolę dotyczącą tego samego tematu. Przeanalizował on zatem, jakich postępów dokonano od stycznia 2013 r. do grudnia 2021 r. W zamierzeniu ustalenia i zalecenia sformułowane przez Trybunał mają przyczynić się do zwiększenia skuteczności procesów zarządzania jakością w Eurostacie, a tym samym pomóc w poprawie jakości statystyk europejskich.

15 Trybunał wybrał trzy obszary tematyczne (praca, przedsiębiorstwa i zdrowie) i sprawdził, czy prace oceniające Eurostatu zapewniły wysokiej jakości statystyki. Kontrola została ukierunkowana na zbiory danych z lat 2017–2020 i zgodność

[11] Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 12/2012 pt. „Czy Komisja i Eurostat usprawniły proces tworzenia rzetelnych i wiarygodnych statystyk europejskich?”.

z kryteriami jakości ustanowionymi w rozporządzeniu (WE) nr 223/2009. W analizie Trybunał skupił się na następujących działaniach statystycznych (zob. ***załącznik II***):

- badanie aktywności ekonomicznej ludności w UE (BAEL);
- statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw;
- statystyki w obszarze zdrowia, na które składają się następujące dane: „wydatki na opiekę zdrowotną", „pozafinansowe aspekty opieki zdrowotnej" i „przyczyny zgonów".

16 Trybunał zbadał wszystkie aspekty jakości (zob. pkt ***03***) w państwach członkowskich objętych próbą (tj. w Chorwacji, we Włoszech, na Cyprze, Litwie i w Finlandii). W odniesieniu do aktualności, terminowości i kompletności Trybunał uwzględnił wszystkie państwa członkowskie UE ze względu na łatwo dostępną dokumentację. Do doboru próby Trybunał zastosował sześć kryteriów, mających zapewnić adekwatność, istotność, szeroki zasięg geograficzny i różnorodność systemów statystycznych, tj. zarówno systemy oparte na badaniach statystycznych, jak i na danych administracyjnych.

17 Zakresem prac kontrolnych objęto także inne podmioty, które miały udział w tworzeniu statystyk: inne jednostki organizacyjne Komisji – DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego (EMPL), DG ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP (GROW), DG ds. Zdrowia i Bezpieczeństwa Żywności (SANTE) – oraz ESGAB i Komitet Doradczy. Trybunał nie analizował jakości danych przesyłanych przez państwa członkowskie, statystyk europejskich tworzonych przez ESBC ani wykorzystania nowych źródeł danych.

18 Trybunał oparł analizę na kryteriach pochodzących z różnych źródeł, takich jak uzgodnione zasady dotyczące statystyki publicznej, odpowiadające im wytyczne wykonawcze oraz najlepsze praktyki międzynarodowe (zob. ***załącznik III***).

19 Oprócz danych i statystyk Trybunał zbadał przedmiotowe przepisy, międzynarodowe wytyczne i zalecenia oraz dokumenty dostarczone przez Komisję i wybrane państwa członkowskie – w tym udzielone przez nie odpowiedzi na szczegółowe kwestionariusze obejmujące cały zakres kontroli. Kontrolerzy przeanalizowali próbę złożoną z 13 dotacji dotyczących trzech skontrolowanych obszarów tematycznych. Dotacjami tymi zarządzał Eurostat w ramach programu na lata 2013–2020 (zob. ***załącznik IV***), przy czym odnosiły się one do projektów realizowanych przez krajowe urzędy statystyczne lub inne organy krajowe w pięciu państwach członkowskich objętych kontrolą.

20 Trybunał przeprowadził wywiady z pracownikami Komisji, Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób, krajowych urzędów statystycznych i innych organów krajowych w pięciu państwach członkowskich objętych kontrolą oraz z przedstawicielami trzech organizacji międzynarodowych (MOP, OECD i WHO). Trybunał uczestniczył również w posiedzeniach Komitetu ds. ESS i przeprowadził wywiady z obecnymi i byłymi członkami organów zarządzających ESS (ESGAB i Komitet Doradczy), a także przedstawicielami Urzędu Statystycznego EFTA, Federacji Europejskich Krajowych Towarzystw Statystycznych i Królewskiego Towarzystwa Statystycznego oraz ekspertami w dziedzinie statystyk w obszarach pracy, przedsiębiorstw i zdrowia. Ze względu na pandemię COVID-19 wszystkie wywiady przeprowadzano wyłącznie w formie wideokonferencji.

Uwagi

Strategie i programy spełniły oczekiwania, lecz nie poświęcono wystarczającej uwagi innowacjom ani nie zaspokojono potrzeb wszystkich użytkowników

21 Komisja realizuje swoje priorytety strategiczne głównie za pomocą kolejnych programów, które powinny być opracowane w taki sposób, aby odpowiadały potrzebom użytkowników statystyk europejskich. W razie potrzeby programy należy poddawać przeglądowi w celu uwzględnienia wszelkich nieoczekiwanych zmian (zob. *rys. 3*). W poniższych punktach Trybunał zbadał, czy:

a) programy statystyczne Komisji i plany strategiczne Eurostatu są odpowiednio opracowane, kompleksowe i skutecznie monitorowane,

b) programy odpowiadają na potrzeby użytkowników,

c) programy zapewniają opłacalność przez wykorzystanie dotacji na rzecz krajowych systemów statystycznych.

Rys. 3 – Wieloletnie planowanie finansowe, programy i strategie Eurostatu

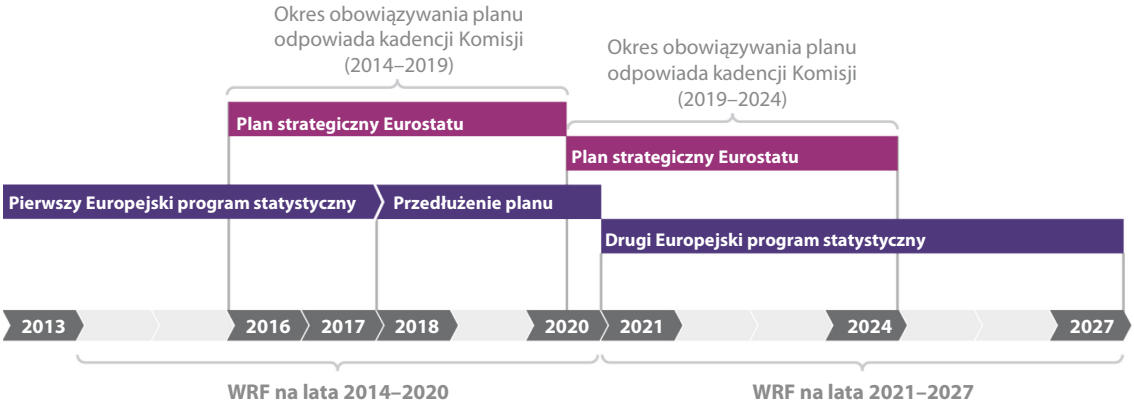

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Plany strategiczne i programy spełniły większość oczekiwań instytucji, lecz nie umożliwiły pomiaru postępów

22 Trybunał poddał analizie program na lata 2013–2020, plany strategiczne Eurostatu na lata 2016–2020 i 2020–2024, roczne programy prac w dziedzinie statystyki od 2013 r. oraz dokumentację dotyczącą monitorowania i oceny programów. Zbadał również obecny program w ramach unijnego programu na rzecz jednolitego rynku na lata 2021–2027, mechanizm zastosowany do ustalenia priorytetów w latach 2013–2020 oraz przedmiot rozmów prowadzonych w ramach ESS w 2019 r. mających na celu zmianę priorytetów na lata 2021–2027.

23 Trybunał stwierdził, że program na lata 2013–2020 został w dużej mierze opracowany w celu spełnienia oczekiwań i potrzeb instytucji będących użytkownikami statystyk europejskich. Zawarto w nim ponadto ramy monitorowania, jednak w późniejszym okresie Komisja uznała, że niektóre z kluczowych wskaźników efektywności początkowo stosowanych do pomiaru skuteczności nie są powiązane z celami programu ani nie są w stanie wykazać wpływu finansowania UE. Wskaźniki te zastąpiono innymi (zob. ***rys. 4***). Ta modyfikacja oraz zmiany wprowadzone w metodyce badania zadowolenia użytkowników uniemożliwiły pomiar postępów dla całego ośmioletniego okresu.

Rys. 4 – Zmiany kluczowych wskaźników efektywności stosowanych przez Eurostat w odniesieniu do programu na lata 2013–2020

Kluczowe wskaźniki efektywności	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba pobrań danych z publicznych baz danych Eurostatu (EuroBase i Comext) przez użytkowników zewnętrznych za pośrednictwem strony internetowej Eurostatu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Zakres statystyk (mierzony jako liczba wskaźników, wskaźników cząstkowych i wszystkich odpowiadających im podziałów)					✓	✓	✓
Obecność Eurostatu w internecie: a) liczba cytowań b) odsetek negatywnych opinii					✓	✓	✓
Odsetek użytkowników oceniających ogólną jakość statystyk europejskich jako bardzo dobrą lub dobrą	✓	✓	✓	✓			
Aktualność danego podzbioru statystyk zapewnionego przez Eurostat mierzona jako liczba dni pomiędzy ostatnim dniem okresu odniesienia dla tych statystyk a dniem publikacji komunikatu prasowego na ich temat					✓	✓	✓
Odsetek użytkowników oceniających aktualność statystyk europejskich w stosunku do swoich potrzeb jako bardzo dobrą lub dobrą	✓	✓	✓	✓			
Terminowość próby danych statystycznych (w zakresie podstawowych europejskich wskaźników gospodarczych i handlu zagranicznego UE) – średnia liczba dni między terminem publikacji z wyprzedzeniem (wartość dodatnia) lub opóźnieniem (wartość ujemna) a terminem wymaganym przepisami	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Odsetek użytkowników oceniających porównywalność statystyk europejskich pomiędzy regionami i krajami jako bardzo dobrą lub dobrą	✓	✓	✓	✓			
Odsetek szeregów czasowych, które obejmują 10 lub więcej kolejnych lat					✓	✓	✓
Długość szeregów czasowych w próbie danych statystycznych (w zakresie eurowskaźników – serie aktywne)	✓	✓	✓	✓			

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie danych Komisji.

Nie zaspokojono w wystarczającym stopniu potrzeb użytkowników i nadal istnieją luki w danych

24 Aby statystyki były **przydatne**, muszą być tworzone przede wszystkim z myślą o użytkownikach. Tworzenie statystyk nie jest celem samym w sobie, mają one natomiast służyć wszystkim tym, którzy wykorzystują dane do usprawnienia polityki i poprawy wyników. Mając na uwadze ten cel, Eurostat powinien konsultować się z użytkownikami ze wszystkich kategorii, aby określić potrzeby do uwzględnienia w planowaniu strategicznym. Komitet Doradczy powinien – jako główny organ reprezentujący użytkowników – służyć wsparciem i zapewnić, by wymagania użytkowników brano pod uwagę w procesie planowania programów, a także nawiązać

współpracę z organami reprezentującymi użytkowników statystyk na szczeblu krajowym[12] (zob. *rys. 5*).

Rys. 5 – Użytkownicy statystyk europejskich

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

25 Eurostat ustala potrzeby użytkowników za pomocą wielu kanałów. Przykładowo organizuje coroczne spotkania konsultacyjne z innymi departamentami Komisji, dwa razy w roku przeprowadza badanie zadowolenia użytkowników oraz organizuje doraźne konsultacje z mniejszą liczbą uczestników dotyczące konkretnych publikacji (np. na temat europejskiej tablicy wskaźników statystycznych w obszarze odbudowy).

26 Komitet Doradczy daje pierwszeństwo potrzebom wynikającym z polityki i inicjatyw UE. Ponadto jego 12 członków wyznaczonych przez Komisję uczestniczy w pracach we własnym imieniu, a nie jako przedstawiciele towarzystw naukowych, uczelni i instytucji badawczych, z których pochodzą[13]. W rezultacie nie reprezentują oni zbiorowego punktu widzenia tych społeczności. W pracach nie uczestniczą inni kluczowi użytkownicy ani zainteresowane strony, takie jak np. społeczeństwo

[12] Zob. art. 1 i 3 decyzji nr 234/2008/WE z dnia 11 marca 2008 r.

[13] Zob. art. 4 decyzji Rady nr 234/2008/WE z 11 marca 2008 r.

obywatelskie, organizacje pozarządowe reprezentujące grupy szczególnie wrażliwe i zmarginalizowane czy organizacje międzynarodowe.

27 Od momentu utworzenia Komitet Doradczy nie poczynił znaczących postępów w nawiązywaniu współpracy z użytkownikami statystyk na szczeblu krajowym. Dopiero w 2021 r. przedstawił przegląd 23 organów reprezentujących tych użytkowników i opracował plany zacieśnienia współpracy. Ponadto w toku prac kontrolnych Trybunał znalazł dowody na to, że działalność włoskiego organu reprezentującego użytkowników została zawieszona, a w Chorwacji nie działał jeszcze żaden taki organ.

28 Podczas kontroli Trybunał wykazał luki w statystykach dotyczących pozafinansowych aspektów opieki zdrowotnej oraz zachorowalności. Przekazywanie statystyk dotyczących pozafinansowych aspektów opieki zdrowotnej, takich jak zasoby i działania w obszarze ochrony zdrowia, jest dobrowolne, a zbiory odnośnych danych są nadal niekompletne, ponieważ nie wszystkie państwa członkowskie przekazują Eurostatowi wszystkie uzgodnione dane. Trwają prace nad przyjęciem rozporządzenia wykonawczego zawierającego wykaz minimalnych wymogów dotyczących przekazywanych danych w tym obszarze. Według planów pierwsze dane zgodne z nowymi wymogami mają zostać przekazane w 2023 r. Można oczekiwać poprawy jakości (w tym kompletności) danych, o ile niektórym państwom członkowskim nie zostaną przyznane odstępstwa. Prace nad statystykami dotyczącymi zachorowalności trwają od ponad 10 lat i nadal nie zostały sfinalizowane.

29 Inna ważna luka, którą wykrył Trybunał, dotyczy unijnej definicji MŚP. Eurostat nie stosuje jej prawidłowo ze względu na trudności w uzyskaniu wszystkich danych finansowych w niektórych państwach członkowskich. Klasyfikacja MŚP w statystykach europejskich opiera się zatem wyłącznie na liczbie pracowników (mniej niż 250 osób) i pomija kryteria finansowe (roczny obrót i suma bilansowa).

Źródła finansowania statystyk europejskich nie są odpowiednie, a projektom innowacyjnym nie nadano wystarczającego priorytetu

30 Komisja powinna uwzględnić najważniejsze potrzeby użytkowników i uzupełnić finansowanie krajowe, zapewniając krajowym systemom statystycznym odpowiednie zasoby finansowe, zgodnie z zaleceniami zawartymi w międzynarodowych wytycznych (zob. ***załącznik III***). Środki finansowe na rzecz programu są przydzielane w rocznych programach prac. Programy te są opracowywane i przyjmowane przez Komisję i obejmują finansowanie za pomocą dotacji, zamówień publicznych i na podstawie umów. W wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027 na rzecz programu przeznaczono środki finansowe w kwocie 552 mln euro, tj. około 78,9 mln euro rocznie

(co stanowi wzrost o 29% w porównaniu ze średnią kwotą finansowania w okresie 2013–2020). Roczny wkład UE na rzecz ESS stanowi 2,4% całkowitego szacowanego kosztu tworzenia statystyk publicznych (około 3 mld euro w 2020 r. zgodnie z oceną kosztów przeprowadzoną przez Eurostat[14]).

31 Dotacje są najczęściej stosowanym i najlepiej ugruntowanym sposobem zachęcania do tworzenia nowych statystyk w odpowiedzi na potrzeby określone przez użytkowników instytucjonalnych. Są one uzależnione od zapotrzebowania i pokrywają około 70% kosztów projektów w zakresie prowadzenia takich działań statystycznych jak tworzenie nowych modułów badań, bezpośrednie gromadzenie danych i wywiady telefoniczne.

32 Eurostat zarządza również dotacjami finansowanymi poza programem przez inne departamenty Komisji (np. DG EMPL i DG SANTE) (zob. ***rys. 6***). Podobnie jak w przypadku dotacji finansowanych w ramach programu, celem dotacji poza programem jest zachęcanie do opracowywania statystyk w celu zaspokojenia konkretnych potrzeb dyrekcji generalnych. Czasem z tych środków finansowane są również działania statystyczne, których przeprowadzenie jest już wymagane. W tym kontekście w 2012 r. Trybunał zalecił, co następuje: „W celu osiągnięcia pełnego wdrożenia Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych Komisja powinna: e) […] stopniowo wycofywać mechanizm subdelegowanych środków operacyjnych na tworzenie statystyk”. Zdaniem Trybunału obecne rozwiązanie, polegające na tym, że Eurostat jest zależny finansowo od innych dyrekcji generalnych, nie jest w pełni zgodne z międzynarodowymi zaleceniami i najlepszymi praktykami dotyczącymi odpowiedniej ilości zasobów i nie promuje niezależności instytucjonalnej.

[14] Eurostat, *„Support for the Final Evaluation of the European Statistical Programme 2013–2020”*, lipiec 2021 r., s. 43.

Rys. 6 – Dotacje na rzecz statystyk pochodzące z innych dyrekcji generalnych, ale zarządzane przez Eurostat, 2013–2020

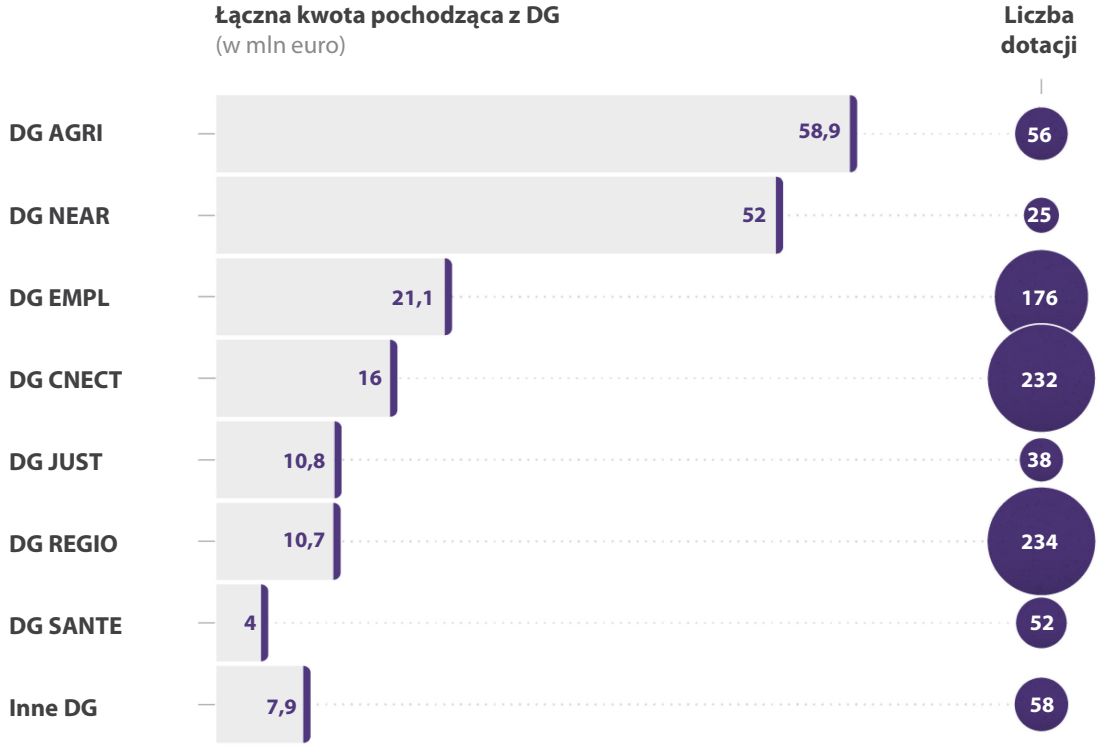

Uwaga: Inne dyrekcje generalne to: DG DEVCO, DG EAC, DG HOME i DG MOVE.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie danych Komisji.

33 Trybunał stwierdził, że dotacje UE w dużej mierze pokrywają potrzeby instytucjonalne, przy czym wiele z nich jest przeznaczanych na sfinansowanie obowiązkowych działań statystycznych oraz – w niektórych przypadkach – na pokrycie stałych kosztów personelu krajowych systemów statystycznych. Tylko kilka dotacji jest przeznaczonych na finansowanie innowacyjnych projektów o znacznej wartości dodanej (np. badań pilotażowych w zakresie statystyk dotyczących zachorowalności), które w przeciwnym razie nie zostałyby sfinansowane na szczeblu krajowym.

34 Finansowane projekty powinny zostać poddane ocenie, tak aby sprawdzić, czy osiągane są założone w nich cele i czy uzyskane korzyści są współmierne do zainwestowanych zasobów. Przeprowadzono wprawdzie taką ocenę dla poszczególnych dotacji, jednak zasadniczo nie przedstawiono elementów uzasadniających ocenę jakościową rezultatów, co może ograniczyć zakres działań następczych i osłabić trwałość rezultatów.

Eurostat odpowiednio wspiera krajowe systemy statystyczne, lecz nie wyeliminowano uchybień w zakresie oceny i rozpowszechniania statystyk

35 Zadaniem Eurostatu jest opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyk europejskich[15]. W tym celu Eurostat wspiera krajowe organy statystyczne, ocenia jakość danych otrzymanych od państw członkowskich zgodnie z ustalonymi kryteriami (zob. pkt ***03***), a następnie konsoliduje i publikuje dane. Takie kryteria jakości jak przydatność oraz dostępność i przejrzystość zostały omówione odpowiednio w pkt ***24***–***29*** oraz ***59***–***69***.

36 Eurostat powinien wprowadzić skuteczny system zarządzania jakością oraz pisemne procedury oceny jakości każdego obszaru tematycznego[16] (zob. ***rys. 7***).

Rys. 7 – Proces oceny jakości: od przekazania danych do ich publikacji

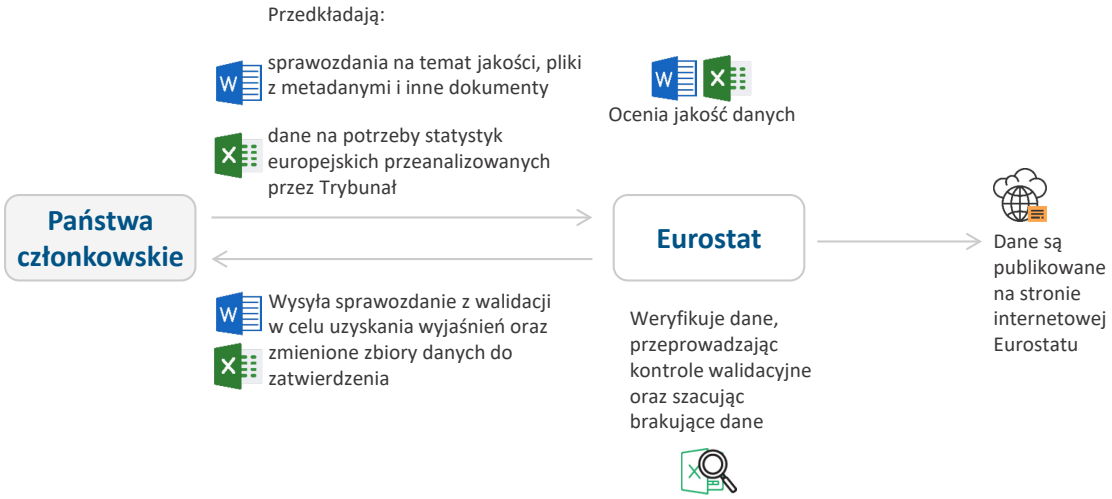

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie informacji Komisji.

37 W poniższych punktach Trybunał zbadał, czy Eurostat:

a) zapewnia krajowym urzędom statystycznym odpowiednie wsparcie,

b) dokonuje rzetelnej oceny jakości otrzymywanych danych,

c) w ramach rozpowszechniania statystyk gwarantuje wszystkim użytkownikom przejrzysty i równy dostęp.

---

[15] Art. 6 rozporządzenia (UE) nr 223/2009.

[16] Decyzja Komisji 2012/504/UE oraz Europejski kodeks praktyk statystycznych.

Eurostat zapewnia odpowiednie wsparcie krajowym systemom statystycznym

38 Eurostat powinien – jako koordynator działań na rzecz poprawy jakości statystyk europejskich – zapewnić państwom członkowskim odpowiednie i terminowe wsparcie oraz rozwijać sieci współpracy, aby promować dzielenie się wiedzą[17]. Na podstawie dostępnych dokumentów Trybunał stwierdził, że Eurostat zazwyczaj udziela państwom członkowskim odpowiedniego wsparcia we właściwym terminie. Przykładem może być wybuch pandemii COVID-19, który wywołał bezprecedensowe zapotrzebowanie ze strony rządów, mediów i ogółu społeczeństwa na szybko dostępne i wiarygodne dane statystyczne w szeregu obszarów (zob. ***załącznik I***). Wkrótce po wybuchu pandemii Eurostat opublikował wytyczne i uwagi metodyczne dotyczące tworzenia zbiorów danych, np. takich jak BAEL.

39 Eurostat nie wprowadził jednak pisemnych procedur wewnętrznych dotyczących udzielania wsparcia, w szczególności procedur w zakresie ram czasowych jego udzielania. Trybunał znalazł przykłady złożonych problemów metodycznych, których rozwiązanie było bardzo czasochłonne – przykładowo problem związany z tym, jak traktować dane dotyczące opieki długoterminowej (rozróżnienie między opieką społeczną a zdrowotną), jest aktualny od czasu wdrożenia w 2015 r. systemu rachunków zdrowia z 2011 r.[18] i ma negatywny wpływ na kompletność i porównywalność danych w tym obszarze. Grupa zadaniowa rozpoczęła prace nad tą kwestią w lutym 2022 r. i ma przedstawić sprawozdanie do końca 2023 r.

Sprawozdawczość państw członkowskich na temat jakości nie jest w pełni zharmonizowana i udokumentowana

40 Podręcznik dotyczący ESS zawiera wytyczne na temat przygotowywania przez partnerów ESS sprawozdań na temat jakości, których odbiorcami są podmioty tworzące statystyki i ich użytkownicy i które mają obejmować pełny zakres procesów i wyników statystycznych. Sprawozdania te powinny być zharmonizowane dla każdego zbioru danych statystycznych w ramach poszczególnych procesów statystycznych i między różnymi procesami. W ten sposób ma zostać zapewniona zgodność z wytycznymi, w myśl których użytkownikom i podmiotom tworzącym statystyki należy udostępnić najważniejsze informacje na temat gromadzenia i walidacji danych.

---

[17] Art. 6 ust. 3, art. 7, 15 i 18 rozporządzenia (UE) nr 223/2009, decyzja Komisji 2012/504/UE.

[18] Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/359 w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1338/2008.

41 Trybunał zbadał, czy sprawozdania na temat jakości złożone przez państwa członkowskie w trzech obszarach tematycznych objętych kontrolą sporządzono zgodnie z podręcznikiem dotyczącym ESS. Przeanalizował także, czy sprawozdania zawierały odpowiednie informacje zharmonizowane tak, aby umożliwić właściwą ocenę i zrozumienie wyników badań statystycznych, których dotyczyły.

42 Przepisy sektorowe zawierają wymóg, aby państwa członkowskie przesyłały do Eurostatu sprawozdania na temat jakości i metadane w odstępach czasowych nie dłuższych niż pięć lat. Duży odstęp czasowy między dwoma sprawozdaniami zwiększa ryzyko, że zmienią się opisy źródeł i metody dotyczące tych dwóch zbiorów danych. Ponadto jedno z pięciu państw członkowskich objętych próbą Trybunału (Chorwacja) nie przedłożyło jeszcze planowanego sprawozdania dotyczącego jakości danych na temat przyczyn zgonów. Nie ma też prawnego wymogu składania sprawozdań dotyczących jakości w odniesieniu do danych na temat pozafinansowych aspektów opieki zdrowotnej. Oczekuje się jednak, że państwa członkowskie przedłożą plik zawierający metadane, którego struktura nie odpowiada strukturze sprawozdań na temat jakości.

43 Istnieją różnice w sprawozdawczości na temat poszczególnych działań statystycznych, a nawet w obrębie pojedynczych działań. Poziom szczegółowości różni się między państwami członkowskimi objętymi próbą; niektóre z nich nie dostarczają informacji wystarczających do właściwego zrozumienia i oceny jakości danych. Ponadto – z wyjątkiem statystyk na temat przyczyn zgonów – struktura sprawozdań dotyczących jakości nie jest zgodna z wytycznymi. Te niespójności skutkują niekompletnymi informacjami, które mogą być niejasne dla użytkowników.

Ocena jakości przeprowadzana przez Eurostat nie zapewniła pełnej wiarygodności danych

44 Eurostat jest upoważniony prawem do przeprowadzania kontroli na miejscu w państwach członkowskich w takich dziedzinach statystyki jak procedura nadmiernego deficytu i dochód narodowy brutto. Nie dysponuje on jednak porównywalnymi uprawnieniami w trzech obszarach objętych kontrolą Trybunału. Oznacza to, że wkład UE wnoszony za pośrednictwem szeregu instrumentów finansowania takich jak nowy Fundusz na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oblicza się na podstawie statystyk europejskich, w odniesieniu do których Eurostat nie ma uprawnień weryfikacyjnych i w związku z tym nie może zapewnić ich wiarygodności (np. w obszarze pracy i ludności), w związku z czym istnieje ryzyko, że przydział funduszy UE oparty na takich danych może być nieprawidłowy.

45 Eurostat opracował pisemne procedury walidacji danych w każdym z badanych przez Trybunał obszarów tematycznych. Procedury te nie obejmują jednak bardziej dogłębnych kontroli jakości danych w państwach członkowskich, takich jak kontrola na miejscu.

46 Eurostat opracował również podręczniki dla użytkowników oraz wytyczne dotyczące monitorowania zgodności z przepisami UE w zakresie statystyki. Jednym z aspektów, których brakuje w tych wytycznych, jest harmonogram działań, które podejmie sam Eurostat w przypadku, gdy stwierdzi, że państwo członkowskie nie przestrzega terminów określonych w przepisach.

47 Eurostat wykorzystuje szereg narzędzi informatycznych do przeprowadzania kontroli walidacyjnych (obejmują one takie kwestie jak logika, wiarygodność, spójność, wskaźniki weryfikacji i roczne wskaźniki tempa zmian). Niektóre z tych kontroli są wbudowane w pliki zawierające kwestionariusz, który wypełniają państwa członkowskie, dzięki czemu mogą one wykryć i poprawić ewentualne błędy przed wysłaniem kwestionariusza. Po dokonaniu walidacji państwa członkowskie otrzymują do zatwierdzenia sprawozdanie z walidacji; dopiero wtedy przekazane przez nie dane mogą być szerzej rozpowszechniane.

48 Eurostat, OECD i WHO gromadzą dane w zakresie wydatków na opiekę zdrowotną i pozafinansowych aspektów opieki zdrowotnej, a następnie ustalają, która organizacja dokona walidacji poszczególnych danych, i przeprowadzają identyczne kontrole. Walidacja danych dotyczących BAEL, przyczyn zgonów i wydatków na opiekę zdrowotną jest podobna w przypadku wszystkich państw członkowskich. Końcowe oceny jakości dla każdego państwa członkowskiego nie mają jednak określonej struktury i nie dokumentuje się w nich wszystkich stwierdzonych problemów ani nie proponuje rozwiązań. W przypadku pozostałych obszarów tematycznych (dane na temat pozafinansowych aspektów opieki zdrowotnej oraz statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw) Trybunał otrzymał pliki z danymi, ale nie uzyskał końcowych ocen jakości. Trybunał ustalił, że Eurostat był świadomy problemów z jakością danych, które wynikały z jego prac walidacyjnych lub z informacji dostarczonych przez państwa członkowskie. Rozwiązanie niektórych problemów w tym zakresie było bardzo czasochłonne (zob. przykładowo omówienie kwestii danych dotyczących opieki długoterminowej w pkt ***39***).

49 Trybunał stwierdził, że w okresie objętym kontrolą w trzech skontrolowanych obszarach wystąpiły uchybienia związane z **poprawnością** danych (zob. ***ramka 1***).

Ramka 1

Przykłady uchybień związanych z poprawnością danych

Badanie aktywności ekonomicznej ludności (BAEL)

- Wskaźnik braku odpowiedzi był bardzo wysoki w trzech państwach członkowskich, w których udział w BAEL jest dobrowolny. W 2018 r. wynosił on 34,5% w Finlandii, 21,6% na Litwie i 42,4% w Chorwacji. W drugim kwartale 2020 r. wskaźnik braku odpowiedzi dla *wszystkich* państw członkowskich osiągnął wysoki poziom 34,6% z powodu pandemii.

- W art. 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia (WE) nr 577/98 wymaga się zastosowania w analizie reprezentatywności względnego błędu standardowego. Eurostat nie oblicza jednak tego błędu ani nie wykorzystuje w swojej analizie względnych błędów standardowych przedstawionych przez państwa członkowskie.

Statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw

- Trybunał nie uzyskał dowodów na to, że Eurostat przeanalizował wskaźniki odpowiedzi lub przedziały ufności.

- Od 1995 r. na mocy rozporządzenia (EWG) 696/93 państwa członkowskie są zobowiązane do opracowywania statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw przy użyciu pojęcia „przedsiębiorstwo" (zamiast pojęcia „jednostka prawna") oraz „jednostka rodzaju działalności (JRD)" (zamiast „zakład"). Eurostat zaczął egzekwować zgodność z rozporządzeniem w 2015 r. Niektóre państwa członkowskie nadal są w trakcie wdrażania nowej jednostki statystycznej. W pierwszym roku zastosowania tej jednostki wprowadzone zmiany mają wpływ na dane i powodują przerwanie szeregu czasowego. Trybunał nie znalazł dowodów na to, że Eurostat zwrócił się do państw członkowskich o przedstawienie stosowanej przez nie metodyki, aby dogłębnie przeanalizować ich prace w tym zakresie, ani że podjął jakiekolwiek inne działania.

Przyczyny zgonów

- Chociaż akty zgonu w formie elektronicznej pozwoliłyby na szybsze zgłaszanie zgonów, dokumenty w formie papierowej nadal są używane na Cyprze, we Włoszech i częściowo w Finlandii (85%). Krajowe urzędy statystyczne gromadzą i przetwarzają je przy użyciu Iris, automatycznego systemu kodowania, który ma na celu poprawę porównywalności międzynarodowej. We Włoszech 20% aktów zgonu odrzuconych przez Iris (120 000 rocznie) jest kodowanych ręcznie przez zespół ekspertów, a na Cyprze wszystkie akty

zgonu są kodowane ręcznie. Ręczne kodowanie aktów zgonu zwiększa ryzyko błędu.

50 Trybunał sprawdził, czy Eurostat analizował zgodność z ramami koncepcyjnymi oraz stopień **porównywalności** i **spójności** danych, i stwierdził uchybienia we wszystkich obszarach tematycznych objętych kontrolą Trybunału (zob. ***ramka 2***).

Ramka 2

Przykłady uchybień wpływających na porównywalność danych

Badanie aktywności ekonomicznej ludności (BAEL)

- Kwestionariusze do BAEL stosowane w pięciu państwach członkowskich objętych analizą Trybunału mają różny stopień szczegółowości. Trybunał nie otrzymał dowodów na to, że Eurostat właściwie przeanalizował sposób uwzględnienia obowiązkowych zmiennych w kwestionariuszach. W oparciu o nowe rozporządzenie ramowe, które obowiązuje od 2021 r., Eurostat zaczął identyfikować i poprawiać te uchybienia.

Statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw

- Państwa członkowskie w różnym czasie przyjęły przedsiębiorstwo jako jednostkę statystyczną. Rozbieżność ta miała wpływ nie tylko na zależność danych między państwami, ale także na ich zależność w czasie. W pliku Eurostatu zawierającym metadane i w sprawozdaniach państw członkowskich na temat jakości pojawiają się informacje na temat przerw w szeregach czasowych spowodowanych wprowadzeniem przedsiębiorstwa jako jednostki statystycznej. Eurostat nie zwrócił się o ponowne przeliczenie danych z poprzednich lat z uwzględnieniem nowej jednostki statystycznej, co zapewniłoby porównywalność w czasie.

Dane na temat wydatków na opiekę zdrowotną

- Nakłady podmiotów nierynkowych (głównie podmiotów świadczących usługi w sektorze publicznej opieki zdrowotnej) powinny być wyceniane przy użyciu podejścia kosztowego, które obejmuje amortyzację środków trwałych i wszystkie koszty produkcji zgodnie z zasadą rachunkowości memoriałowej. Z pięciu państw członkowskich w próbie Trybunału tylko Włochy stosują to podejście, wykorzystując dane z rachunków narodowych, co zapewnia prawidłową wycenę nakładów ponoszonych przez podmioty nierynkowe.

51 Trybunał stwierdził również, że dane statystyczne dotyczące przyczyn zgonów różnią się między sobą znacząco, co świadczy o tym, że pomimo szeregu wytycznych na

rzecz harmonizacji przyczyny zgonów nie są kodowane w ten sam sposób we wszystkich państwach członkowskich. Na ***rys. 8*** ukazano, jak mało porównywalne są dane dotyczące otępienia jako przyczyny zgonu. Widoczne są znaczne różnice w sposobie kodowania w poszczególnych państwach członkowskich. Jest to tymczasem jedna z najdroższych chorób[19], która stanowi drugą najczęstszą przyczynę zgonu w państwach o wysokim dochodzie[20]. Co więcej, chociaż choroba Alzheimera odpowiada ogółem za 60–70% wszystkich przypadków otępienia[21], w 2018 r. odsetek przypadków, w których w przyczynie zgonu uwzględniono chorobę Alzheimera jako podkategorię zespołów otępiennych wahał się od 3,4% na Malcie do 99,9% w Rumunii. Trybunał stwierdził również duże dysproporcje pod względem odsetka zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego, takimi jak zapalenie płuc i grypa.

Rys. 8 – Otępienie, w tym choroba Alzheimera, jako przyczyna zgonu – przykład ograniczonej porównywalności danych (standaryzowany współczynnik umieralności w 2018 r. w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców)

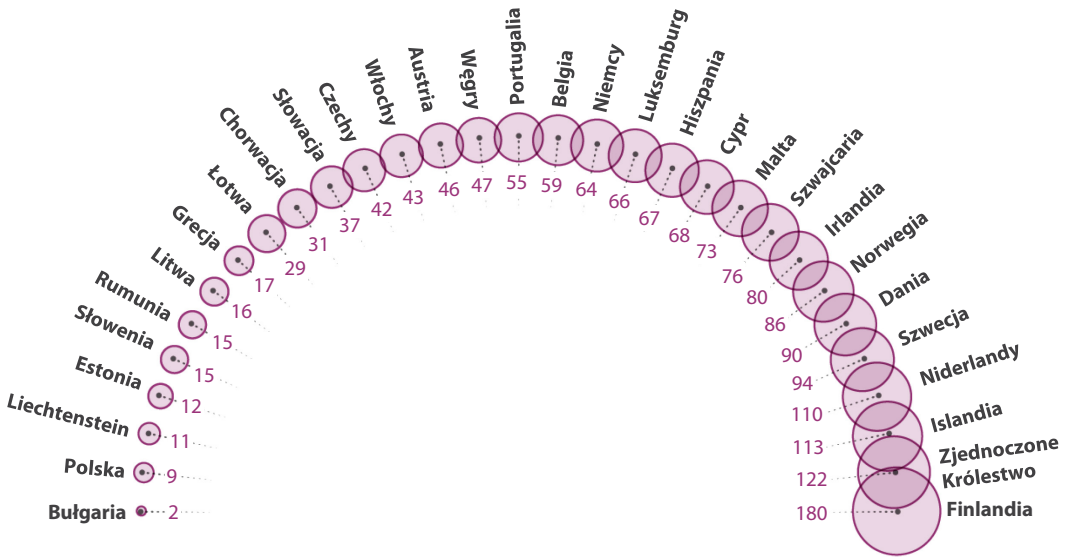

Uwaga: na podstawie Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-10). Choroba Alzheimera i inne zespoły otępienne obejmują kody G30 (choroba Alzheimera) oraz F01–F03 (inne zespoły otępienne). Francja nie przekazała danych za 2018 r. (w 2017 r. – 51 przypadków).

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie danych Eurostatu dotyczących przyczyn zgonów.

---

[19] El-Hayek, Y., „Tip of the Iceberg: Assessing the Global Socioeconomic Costs of Alzheimer's Disease and Related Dementias and Strategic Implications for Stakeholders", Journal of Alzheimer's Disease 70, 2019, s. 323–341.

[20] Światowa Organizacja Zdrowia, „The top 10 causes of death", 9 grudnia 2020 r.

[21] Światowa Organizacja Zdrowia, „Dementia: Key facts", 2 września 2021 r.

52 Różnice w wynikach opieki zdrowotnej można przypisać nie tylko różnicom między systemami opieki zdrowotnej i populacjami, ale także krajowym bądź zautomatyzowanym praktykom w zakresie kodowania chorób, które mogą sprawić, że dane nie będą porównywalne.

53 W statystyce **aktualność** i **terminowość** są ważne dla skutecznego podejmowania decyzji. W przypadku trzech objętych kontrolą obszarów w przepisach sektorowych określono okresy odniesienia i konkretne terminy, w których państwa członkowskie mają przekazać Eurostatowi dane oraz sprawozdania a temat jakości / pliki zawierające metadane (zob. *rys. 9*). Większość państw członkowskich przekazuje tylko dane wymagane na mocy przepisów i zgodnie z tymi przepisami.

Rys. 9 – Terminy przekazywania danych przez państwa członkowskie

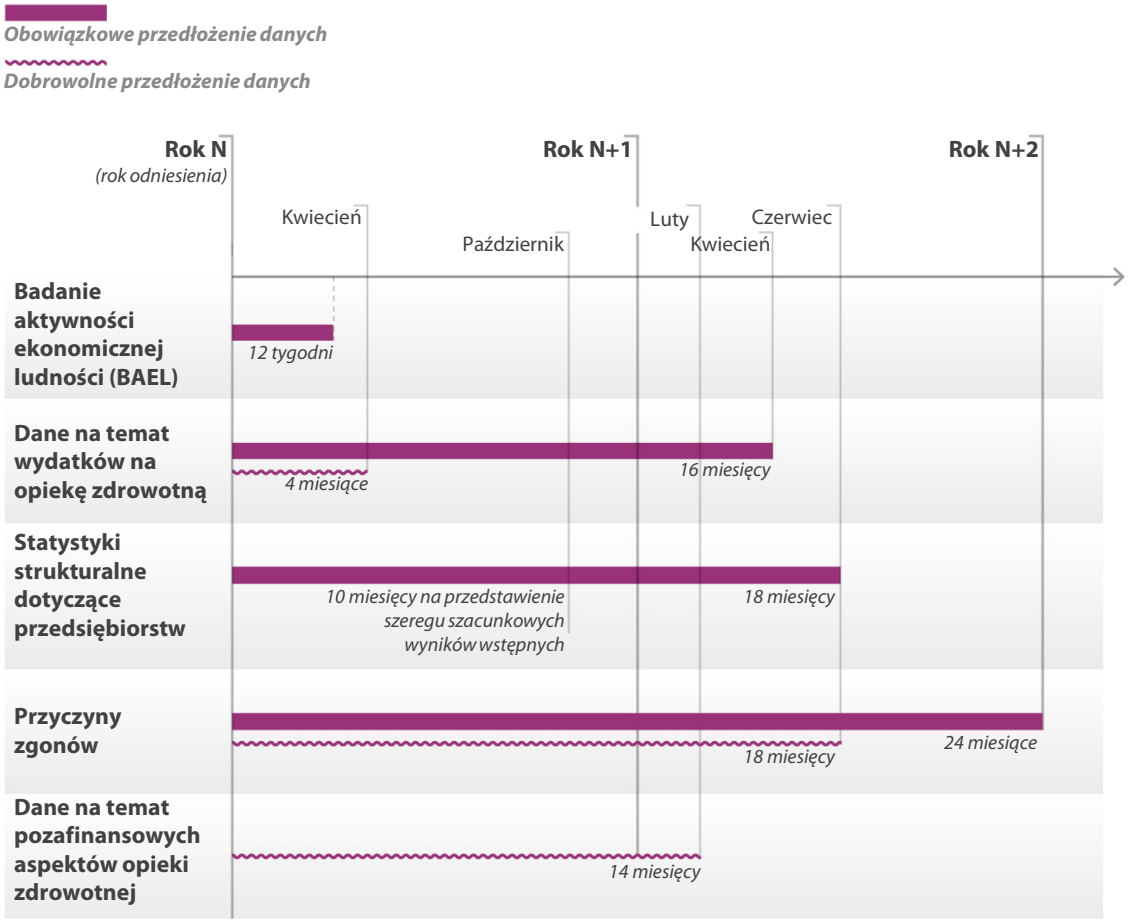

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

54 Jak pokazano na *rys. 9*, statystyki w niektórych obszarach mogą być przekazywane nawet 24 miesiące po zakończeniu okresu odniesienia, co zmniejsza korzyści uzyskane przez użytkowników. W latach 2018, 2019 i 2020 tylko odpowiednio sześć, dziewięć i osiem państw członkowskich dobrowolnie przesłało dane dotyczące

wydatków na opiekę zdrowotną w ciągu czterech miesięcy od końca roku odniesienia, co sprawiło, że były one bardziej aktualne. Ponadto w przypadku pojawienia się nowych potrzeb ESS nie dysponuje niezbędną elastycznością proceduralną, aby szybko zareagować i utworzyć nowe zbiory danych. Było to szczególnie widoczne w związku z pandemią COVID-19, gdy dane na temat tej choroby nie były szybko udostępniane na potrzeby statystyk w obszarze zdrowia i statystyk gospodarczych. Szczególnie jeśli chodzi o dane na temat przyczyn zgonów, konieczne było znalezienie alternatywnych sposobów obliczania liczby zgonów, a mianowicie zaczęto gromadzić dane dotyczące tygodniowej liczby zgonów na zasadzie dobrowolności, tak aby można było obliczyć nadmiarową liczbę zgonów w skali miesiąca (zob. ***załącznik V***).

55 We wszystkich obszarach statystycznych objętych kontrolą Trybunał zaobserwował niedociągnięcia w zakresie terminowości. Opóźnienia w dostarczaniu danych, które są już nieaktualne, sprawiają, że cały proces jest nieskuteczny z punktu widzenia zaspokajania potrzeb użytkowników. Dostępne informacje na temat konkretnych terminów przekazania danych przez państwa członkowskie dowodzą, że w obszarach BAEL i statystyk dotyczących zdrowia dane przekazywano z opóźnieniem w stosunku do terminów przewidzianych przepisami. Przykładowe opóźnienia w obszarze statystyk dotyczących zdrowia omówiono w ***ramce 3***. W przypadku statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw informacje na temat konkretnych terminów przekazania danych nie były dostępne, w związku z czym Trybunał nie był w stanie ocenić terminowości w tym obszarze.

Ramka 3

Przykłady opóźnień w przekazywaniu danych

Dane na temat wydatków na opiekę zdrowotną

- Jeśli chodzi o gromadzenie danych w latach 2018 i 2019 (lata odniesienia 2016 i 2017), jedno państwo członkowskie przesłało wymagane informacje z 44-dniowym opóźnieniem. Opóźnienie żadnego innego państwa nie przekroczyło 17 dni.
- Jeszcze większe opóźnienia odnotowano w 2020 r., kiedy to osiem państw członkowskich nie dotrzymało terminu przekazania danych. Opóźnienie wahało się od 21 do 75 dni.

Przyczyny zgonów

- W 2018 r. (rok odniesienia 2016) trzy państwa członkowskie przesłały wymagane dane po terminie. Wymagane było przekazanie plików

z metadanymi, lecz trzy państwa członkowskie przesłały je z opóźnieniem, a siedem nie przesłało ich wcale.

- W latach 2019 i 2020 (lata odniesienia 2017 i 2018) 13 państw członkowskich było w stanie dostarczyć dane w ciągu 18 miesięcy. Trzy państwa przesłały dane po terminie i nie przekazały wymaganych plików z metadanymi. W szczególności Francja przesłała dane za 2017 r. dopiero we wrześniu 2021 r. (opóźnienie wyniosło 21 miesięcy) i nadal nie przesłała żadnych danych za lata 2018 i 2019. Dopiero po odpowiednio 12 i 14 miesiącach Eurostat skierował do Francji pisma w sprawie nieprzestrzegania przepisów.

Dane na temat pozafinansowych aspektów opieki zdrowotnej

- W 2018 r. dziesięć państw członkowskich, w tym Zjednoczone Królestwo, dostarczyło po uzgodnionym terminie przynajmniej pierwszą wersję kwestionariusza z danymi. Cztery państwa spóźniły się tylko z przekazaniem ostatecznej wersji kwestionariusza.

- W latach 2019 i 2020 odpowiednio 19 i 11 państw członkowskich przekazało dane (co najmniej jeden kwestionariusz) i pliki z metadanymi po terminie.

56 Przy opracowywaniu danych zagregowanych na poziomie UE Eurostat powinien w razie potrzeby oszacowywać dane państw członkowskich. Trybunał ustalił, że państwa członkowskie często nie dostarczały danych dla trzech obszarów tematycznych objętych kontrolą lub przekazywały je z opóźnieniem. W takich przypadkach Eurostat korzystał z danych szacunkowych w celu uzyskania zagregowanych danych dla UE (np. jeśli chodzi o dane na temat pozafinansowych aspektów opieki zdrowotnej oraz statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw). Wyjątek stanowiły dane dotyczące przyczyn zgonów w UE za 2018 r., dla których nie podano danych zagregowanych, ponieważ Eurostat nie dokonał szacunków dla Francji (zob. ***ramka 3***).

Brak zharmonizowanych informacji i wskaźników monitorowania w sprawozdaniach dla Parlamentu i Rady

57 Komisja jest zobowiązana do składania Parlamentowi i Radzie sprawozdania na temat jakości rozpowszechnianych przez siebie statystyk co trzy lata. Wyjątek stanowią statystyki dotyczące zdrowia. Trybunał przeanalizował dwa ostatnie sprawozdania przesłane przez Komisję, których przedmiotem były BAEL i statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw. Kontrolerzy ustalili, że sprawozdania te miały różny poziom szczegółowości, a zawarte w nich informacje były niewystarczające, aby dać jasny obraz uchybień w sprawozdawczości (zob. ***ramka 4***).

Ramka 4

Uchybienia w sprawozdaniach na temat jakości dla Parlamentu i Rady

Badanie aktywności ekonomicznej ludności – sprawozdanie z 2019 r.

- Podano informacje na temat niektórych miar poprawności, ale nie przedstawiono analizy porównawczej dla lat 2014–2017.
- Zamieszczono tabelę ukazującą liczbę dni kalendarzowych między końcem roku odniesienia a terminem rozpowszechnienia przez Eurostat danych krajowych, ale nie wskazano, kiedy dane zostały dostarczone przez poszczególne państwa członkowskie.
- Nie podano informacji na temat statystyk dostępu do danych jednostkowych, przejrzystości stron internetowych ani tego, w przypadku których państw członkowskich występują przerwy w szeregach czasowych.

Statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw – sprawozdanie z 2021 r.

- Państwa członkowskie są pogrupowane w kategorie według stopnia, w jakim wywiązały się z wymogów w zakresie przekazywania danych, ale nie podano informacji na temat kryteriów tej kategoryzacji ani nie podano, które państwa członkowskie należą do poszczególnych kategorii.
- Nie podano informacji pozwalających stwierdzić, które państwa członkowskie złożyły sprawozdania z opóźnieniem lub jaka była długość opóźnienia.
- Nie odniesiono się do ewentualnych problemów w zakresie porównywalności danych w związku z wprowadzeniem nowej jednostki statystycznej „przedsiębiorstwo".
- Nie podano informacji na temat możliwości podjęcia działań w celu lepszego zaspokajania potrzeb użytkowników, takich jak zapewnienie bardziej aktualnych danych i udostępnienie zbioru danych dotyczących MŚP zgodnych z definicją unijną.

58 W żadnym ze sprawozdań nie zastosowano szczegółowych wskaźników monitorowania w celu pokazania postępów we wdrażaniu przepisów w obszarach BAEL i statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw. Odpowiednie wskaźniki w odniesieniu do każdych wyników badań statystycznych są potrzebne, aby umożliwić właściwe monitorowanie wdrażania przepisów oraz zestawienie zharmonizowanych informacji na temat jakości danych.

Procedury rozpowszechniania danych są niewystarczająco zharmonizowane

59 W celu zapewnienia **dostępności** i **przejrzystości** danych w ramach rozpowszechniania statystyk Eurostat powinien m.in. opracować odpowiednie procedury pisemne obejmujące politykę w zakresie publikowania danych i kalendarz publikacji[22]. Jeśli chodzi o politykę w zakresie publikowania danych, należy wprowadzić rozróżnienie między poszczególnymi rodzajami publikacji i zestawień statystycznych, a kalendarz publikacji oraz polityka weryfikacji danych i jej harmonogram powinny być z wyprzedzeniem podane do publicznej wiadomości.

60 Z przeanalizowanych przez Trybunał dokumentów wynika, że Eurostat przyjął zestaw narzędzi i procedur, np. zasady redakcyjne, które stosuje w procesie rozpowszechniania danych statystycznych. Nie istnieją jednak zasady określające długość okresu od zgromadzenia danych do ich publikacji przez Eurostat, w tym nie ustanowiono wymogu publikacji danych dotyczących wszystkich państw członkowskich w tym samym terminie. Od połowy 2021 r. Eurostat opracowuje i publikuje roczny kalendarz kluczowych publikacji zgodnie z Europejskim kodeksem praktyk statystycznych.

61 Trybunał sprawdził daty publikacji danych dotyczących BAEL i wydatków na opiekę zdrowotną (były to jedyne udostępnione Trybunałowi pliki). W latach 2018–2020 Eurostat nie rozpowszechniał w tym samym terminie danych BAEL ze wszystkich państw członkowskich. Ta sama sytuacja miała miejsce w przypadku danych o wydatkach na opiekę zdrowotną, ponieważ niektóre państwa członkowskie (zob. pkt ***54*** i ***ramka 3***) z opóźnieniem przekazały dane i odpowiedziały na zapytania Eurostatu w procesie walidacji. Opóźnienia w rozpowszechnianiu danych wydłużyły okres pomiędzy rokiem odniesienia a datą publikacji.

62 W 2022 r. zgodnie z Europejskim kodeksem praktyk statystycznych Eurostat opracował i opublikował roczny kalendarz kluczowych publikacji. Nie podał jednak do publicznej wiadomości niektórych szczegółowych informacji z zakresu trzech obszarów tematycznych objętych kontrolą Trybunału (nie opublikował wskaźników, zestawień według poziomu klasyfikacji, okresów odniesienia, elementów objętych weryfikacją itd.).

63 Jednym z celów polityki dotyczącej weryfikacji danych i jej harmonogramu jest informowanie użytkowników o przewidywalnym wpływie planowanych zmian na

---

[22] W myśl Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych z 2017 r.

porównywalność danych, co pozwoli im lepiej prognozować przerwy w szeregach czasowych i zarządzać nimi (zob. ***załącznik III***). Trybunał ustalił, że Eurostat aktualizował dane w miarę napływu informacji oraz w przypadku, gdy weryfikacje i korekty były konieczne. Nie przyjął on ogólnej polityki w zakresie weryfikacji danych, ale opracował specjalne strategie dla takich obszarów jak statystyka gospodarcza. W innych obszarach, np. w zakresie danych dotyczących wydatków na opiekę zdrowotną i przyczyn zgonów, dane są weryfikowane, ale nie podlegają wspólnej polityce, a ich weryfikacja zależy od polityki poszczególnych państw członkowskich.

Udostępnianie danych przed publikacją mogło naruszać zasadę równości i umożliwiać wycieki informacji

64 Zarówno unijne ramy prawne, jak i międzynarodowe zasady statystyki stanowią, że aby zwiększyć zaufanie do statystyki publicznej, należy równo traktować wszystkich użytkowników[23]. Wytyczne międzynarodowe są jeszcze bardziej jednoznaczne, ponieważ odnoszą się również do jednoczesnej dostępności danych (zob. ***załącznik III***).

65 W przeglądzie partnerskim z 2014 r. ESGAB uznał, że istnieją silne argumenty przemawiające za pełnym zakazem udostępniania danych przed publikacją i zalecił przeprowadzenie pełnego badania wpływu takiej decyzji (zob. ***załącznik VI***: 2014/11). Od tamtego czasu ESGAB sformułował cztery inne zalecenia dotyczące m.in. zmniejszenia liczby przypadków udostępniania statystyk przed publikacją i liczby udostępnianych w ten sposób statystyk oraz harmonizacji i przejrzystości praktyk udostępniania statystyk przed publikacją między partnerami ESS (2015/5, 2015/6, 2015/7, 2018/1[24]). Trybunał zaobserwował, że Eurostat poczynił pewne postępy we wdrażaniu powyższych zaleceń. W 2021 r. ESGAB zwrócił się do Eurostatu o przeprowadzenie krytycznego przeglądu stosowanej przez niego praktyki udostępniania statystyk przed publikacją służbom Komisji (zob. ***załącznik VI***: 2021/4). W odpowiedzi Eurostat zgodził się przedstawić przegląd stanu rzeczy opartego na obowiązujących protokołach ustaleń z pozostałymi departamentami Komisji.

---

[23] Art. 2 i art. 18 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 223/2009, ze zmianami; art. 6 ust. 2 decyzji Komisji z 2012 r. w sprawie Eurostatu i skodyfikowane zasady ONZ (podstawowe zasady statystyki publicznej i zasady dotyczące międzynarodowej działalności statystycznej).

[24] Roczne sprawozdanie ESGAB za 2015 r. i opinia ESGAB dotycząca wdrażania zobowiązania Komisji dotyczącego zaufania (2018).

66 W myśl Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych dostęp do danych przed publikacją na szczeblu ESS musi zostać uzasadniony[25]. Eurostat zapewnia dostęp przed publikacją do niektórych kluczowych danych swojej kadrze kierowniczej najwyższego szczebla, DG ds. Gospodarczych i Finansowych, DG ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego, EBC, a także mediom. Akredytowane agencje informacyjne otrzymują z wyprzedzeniem komunikaty prasowe objęte embargiem za pośrednictwem kanałów elektronicznych[26]. Natomiast włoski krajowy urząd statystyczny zapewnia dostęp do danych przed publikacją tylko na spotkaniu dla dziennikarzy, podczas którego wykluczony jest kontakt z osobami z zewnątrz (system „lock-up")[27]. Zdaniem Trybunału rozwiązania przyjęte przez Eurostat nie gwarantują, że nie dojdzie do wycieku danych.

67 Udostępnienie unijnych danych makroekonomicznych przed publikacją stwarza ryzyko, że osoby, które taki wcześniejszy dostęp uzyskały, będą z niego czerpały korzyści ekonomiczne (zob. ***ramka 5***). Możliwość uzyskania dostępu do informacji przed publikacją może prowadzić do uzyskania korzyści gospodarczych, które mogą spowodować poważne zakłócenia na rynkach.

Ramka 5

Badanie dotyczące potencjalnego wpływu udostępniania danych przed publikacją na rynki kapitałowe

W **Szwecji**, gdzie dane nie są udostępniane przed publikacją, przeprowadzono analizę z wykorzystaniem danych transakcyjnych z okresu od stycznia 2011 r. do marca 2017 r. Z analizy tej wynika, że przed publikacją oficjalnych danych makroekonomicznych nie było żadnych oznak wahań albo zmiany kursu korony szwedzkiej.

W **Zjednoczonym Królestwie**, gdzie przed publikacją dane były szeroko udostępniane, analiza danych transakcyjnych z okresu od kwietnia 2011 r. do grudnia 2016 r. wykazała, że kurs funta zmieniał się gwałtownie w ciągu godziny poprzedzającej publikację danych. W rezultacie w lipcu 2017 r. krajowy urząd

---

[25] Zasada nr 6: „Wszyscy użytkownicy mają równy i równoczesny dostęp do publikacji statystycznych. Każdy uprzywilejowany dostęp jakiegokolwiek użytkownika z zewnątrz do takich informacji przed publikacją jest ograniczony, należycie uzasadniony, kontrolowany, a informacje o nim podaje się do publicznej wiadomości".

[26] „Protocol on impartial access to Eurostat data for users", styczeń 2014 r.

[27] ISTAT, „Embargo: a policy for transmitting correct information".

statystyczny Zjednoczonego Królestwa zdecydował się wprowadzić większe ograniczenia dostępu do danych przed ich publikacją.

Analiza danych transakcyjnych z lat 2012–2017 w **Niemczech**, gdzie również szeroko udostępniano dane przed ich publikacją, wykazała, że wartość kontraktów walutowych typu futures w euro zmieniała się bardziej niż zwykle w ciągu trzydziestu minut przed publikacją danych. W rezultacie w grudniu 2017 r. krajowy urząd statystyczny Niemiec zdecydował się ograniczyć dostęp agencji informacyjnych do danych przed publikacją.

Ponadto w **Stanach Zjednoczonych**, gdzie istnieje dostęp do danych przed publikacją, przeprowadzona w 2016 r. analiza danych transakcyjnych z okresu od stycznia 2008 r. do marca 2014 r. dowiodła, że przed oficjalnym terminem publikacji amerykańskich komunikatów makroekonomicznych występuje znaczna aktywność transakcyjna oparta na posiadanych informacjach.

Źródło: Kurov, A. i in., „Price drift before U.S. macroeconomic news: private information about public announcements?", dokument roboczy seria nr 1901, EBC, 2016; Kurov, A. i in., „Drift Begone!" Release Policies and Preannouncement Informed Trading", 2021; Georgiou, A., „Prerelease access to official statistics is not consistent with professional ethics", Statistical Journal of the IAOS, tom 36, nr 2, s. 313–325, 2020; Georgiou, A., „Pre-release access to official statistics is not consistent with professional ethics: Some additional reflections", Statistical Journal of the IAOS, tom 38, nr 1, s. 321–329, 2022.

68 Dla celów przejrzystości w ramach najlepszych praktyk międzynarodowych zaleca się dołączanie do komunikatów prasowych wykazu przypadków udostępnienia danych przed publikacją. Na stronie internetowej Eurostatu nie zamieszcza się jednak wyczerpujących informacji na temat wszystkich użytkowników korzystających z dostępu do danych przed publikacją i określonych stanowisk, na których przysługuje ta możliwość.

69 W ESS co najmniej dziesięć państw (Czechy, Dania, Chorwacja, Włochy, Polska, Słowenia, Finlandia, Szwecja, Islandia i Norwegia) zniosło praktykę udzielania instytucjom rządowym lub mediom dostępu do danych przed publikacją. Tym samym praktyki w tym zakresie nadal są niezharmonizowane (zob. pkt ***65***).

Potencjał przeglądów partnerskich w zakresie wprowadzania ulepszeń nie został w pełni wykorzystany

70 Przeglądy partnerskie są przeprowadzane w celu oceny ogólnej zgodności Eurostatu i krajowych systemów statystycznych z zasadami Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych, który jest podstawą wspólnych ram jakości ESS. Zespół ekspertów przeprowadza przegląd partnerski krajowych systemów statystycznych,

natomiast ESGAB przeprowadza przegląd partnerski Eurostatu. Od czasu pierwszego przyjęcia Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych w 2005 r. ESS zorganizował trzy rundy samoregulacyjnych przeglądów partnerskich, co oznacza, że decyzje dotyczące przeglądów są podejmowane wewnętrznie przez Komitet ds. ESS (zob. ***rys. 2***). W poniższych punktach Trybunał zbadał, czy:

a) Komisja skutecznie wdrożyła zalecenia wynikające z drugiego przeglądu partnerskiego;

b) monitorowanie przez Eurostat postępów krajowych systemów statystycznych we wdrażaniu zaleceń wynikających z drugiego przeglądu partnerskiego było skuteczne;

c) trzecia runda przeglądów partnerskich krajowych systemów statystycznych została zaprojektowana odpowiednio do zamierzonego celu.

Komisja poczyniła zadowalające postępy w realizacji większości zaleceń z przeglądu partnerskiego

71 Aby zalecenia ESGAB wywarły jak największy skutek, ważne jest, aby Komisja wdrożyła je szybko i w jak najszerszym zakresie. W przeciwnym razie powinna przedstawić odpowiednie uzasadnienie zgodne z międzynarodowymi wytycznymi, zaleceniami i najlepszymi praktykami w dziedzinie statystyki.

72 W 2014 r. ESGAB przeprowadził drugi przegląd partnerski Eurostatu i wydał 16 zaleceń dotyczących sześciu głównych obszarów. Były to następujące obszary: przepisy stanowiące podstawę procedur powoływania i odwoływania kadry kierowniczej wyższego szczebla; struktura przepisów dotyczących statystyki; spójność statystyk europejskich; rozpowszechnianie danych; komunikacja i użytkownicy; koordynacja (zob. ***załącznik VI***). W odpowiedzi na te zalecenia Eurostat opracował plan wdrożenia 20 działań usprawniających[28].

73 Trybunał stwierdził, że Komisja poczyniła zadowalające postępy w realizacji większości zaleceń z przeglądu partnerskiego, zwłaszcza tych dotyczących struktury legislacyjnej oraz komunikacji i użytkowników. Nie przyjęła ona jednak niektórych kluczowych zaleceń lub nie podjęła skutecznych działań naprawczych w zakresie niezależności i bezstronności (jeśli chodzi o przepisy dotyczące powoływania

[28] „ESGAB's recommendations and Eurostat's improvement actions in response to the recommendations".

i odwoływania kadry kierowniczej wyższego szczebla oraz dostęp do danych przed publikacją – zob. pkt ***64–69***)[29].

74 W ramach przeglądu partnerskiego z 2014 r. ESGAB wydał cztery zalecenia dotyczące pełnego zakresu prawodawstwa UE w sprawie rekrutacji, powoływania i odwoływania kadry kierowniczej wyższego szczebla Eurostatu (zob. ***załącznik VI***: 2014/1–2014/4). Eurostat nie przyjął jednak tych zaleceń i nie zaproponował żadnych odnośnych działań usprawniających. Stwierdził on, że zalecenia te wykraczały poza zasady Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych (2014/1, 2014/2 i 2014/4) albo uwzględniono je już w wystarczającej mierze w unijnych ramach prawnych (2014/3). W kolejnym przeglądzie partnerskim (2021) ESGAB powtórzył kilka zaleceń w tym obszarze (zob. ***załącznik VI***: 2021/1 i 2021/2), które ponownie nie zostały przyjęte.

75 W 2012 r. Trybunał zalecił również, co następuje[30]: „W celu osiągnięcia pełnego wdrożenia Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych Komisja powinna: […] d) zwiększyć niezależność zawodową głównego statystyka Unii Europejskiej poprzez mianowanie go na trwającą ustalony okres kadencję po uzyskaniu pozytywnej opinii ESGAB i aprobaty Parlamentu Europejskiego i Rady”. Pomimo poparcia Parlamentu Europejskiego zalecenie Trybunału nie zostało wdrożone, ponieważ Komisja uznała, że istniejące ramy prawne są odpowiednie, a niezbędne zabezpieczenia zostały już wprowadzone.

Przeprowadzana przez Eurostat ocena wdrażania działań usprawniających, które państwa członkowskie podejmują w wyniku przeglądu partnerskiego, jest w dużej mierze oparta na wzajemnym zaufaniu między organami statystycznymi

76 Rola koordynacyjna Eurostatu obejmuje skuteczne monitorowanie realizacji zaleceń skierowanych do państw członkowskich w wyniku przeprowadzonego przez ekspertów przeglądu partnerskiego. Po drugim przeglądzie partnerskim (przeprowadzonym w latach 2013–2015) Eurostat zastosował coroczne kwestionariusze do monitorowania wdrażania uzgodnionych działań usprawniających przez krajowe urzędy statystyczne (w latach 2016–2019). Zasadniczo całe monitorowanie opierało się w dużej mierze na zaufaniu, ponieważ działania usprawniające były realizowane na odpowiedzialność krajowych urzędów statystycznych, które miały zagwarantować, że będą one właściwe, kompletne

[29] Roczne sprawozdanie Europejskiej Rady Konsultacyjnej ds. Zarządzania Statystyką za 2021 r.

[30] Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 12/2012.

i odpowiednio udokumentowane. Dopiero w ostatniej rundzie monitorowania, w 2019 r., Eurostat podjął się weryfikacji zgłoszonych postępów i zwrócił się do państw członkowskich o szersze wyjaśnienia.

77 Na *rys. 10* przedstawiono postępy krajowych urzędów statystycznych w realizowaniu działań usprawniających będących wynikiem drugiego przeglądu partnerskiego poczynione na przestrzeni czasu. Zgodnie z ostatnim dostępnym sprawozdaniem z monitorowania według stanu z końca 2019 r. 155 z 910 określonych działań (17%) było nadal nieukończonych (zob. szczegółowe zestawienie w *załączniku VII*).

Rys. 10 – Realizacja działań usprawniających począwszy od 2016 r.

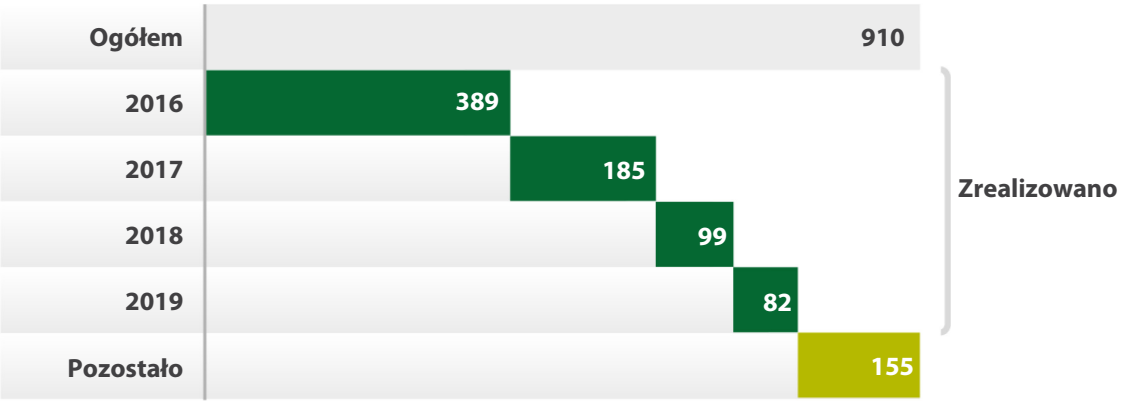

Uwaga: dane z 2019 r. obejmują 18 działań zamkniętych, ponieważ nie planowano dalszych prac w ich obszarze. Spośród 173 nieukończonych działań 8 prowadzono w Zjednoczonym Królestwie, a dalsze informacje na temat ich statusu nie były dostępne.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie danych Komisji.

78 Trybunał ustalił, że realizacja działań usprawniających była utrudniona w przypadku, gdy zależały one od innych organów niż krajowy urząd statystyczny lub gdy brakowało woli politycznej bądź wsparcia w ich ukończeniu. Działania tego rodzaju zazwyczaj dotyczyły zmian legislacyjnych (np. w zakresie powoływania i odwoływania szefów krajowych urzędów statystycznych, dostępu do danych administracyjnych, ustanowienia organów nadzoru), choć przedmiotem niektórych z nich były też zasoby kadrowe lub finansowe, a nawet rozwój technologii informatycznych.

79 We Włoszech i Finlandii ponad siedem lat po drugim przeglądzie partnerskim proces legislacyjny tkwił w impasie, a działań usprawniających nie ukończono. W Chorwacji i na Cyprze niezbędne zmiany legislacyjne wprowadzono ze znacznym opóźnieniem wynoszącym około pięciu lat. Wyższych przedstawicieli kluczowych zainteresowanych stron (ministerstwa, parlament) nie zaangażowano w przegląd partnerski na tyle wcześnie, aby ułatwić realizację kluczowych działań w kwestiach

dotyczących struktury instytucjonalnej i zarządzania (w obszarze niezależności zawodowej).

80 Oprócz niezależności zawodowej krajowe organy statystyczne potrzebują do realizacji swoich programów statystycznych odpowiednich zasobów kadrowych, finansowych i technicznych (zob. ***załącznik III***). Trybunał poddał analizie roczne sprawozdania ESGAB, przeglądy partnerskie w państwach członkowskich oraz informacje o zasobach. Zwrócił się także do pięciu państw objętych próbą i innych zainteresowanych stron o przedstawienie opinii na temat zarządzania w krajowych systemach statystycznych.

81 Trybunał ustalił, że niezależność zawodowa nadal nie zawsze jest zagwarantowana, zwłaszcza jeśli chodzi o powoływanie i odwoływanie szefów krajowych urzędów statystycznych. Ponieważ inne organy krajowe są zazwyczaj częścią ministerstwa, ich niezależność jest jeszcze bardziej dyskusyjna. Obserwacje Trybunału potwierdzają ustalenie Eurostatu, według którego do grudnia 2019 r. 25 z 72 (35%) działań usprawniających dotyczących niezależności zawodowej nadal nie zostało zrealizowanych (zob. ***załącznik VII***).

82 Kilka krajowych urzędów statystycznych podzieliło się również z Trybunałem wątpliwościami dotyczącymi ich zależności finansowej i wspomniało o niewystarczających zasobach w świetle rosnącego zapotrzebowania na nowe statystyki i koniecznych znacznych inwestycji technologicznych. W tym kontekście w listopadzie 2021 r. Rada uznała, że zarówno Eurostat, jak i systemy krajowe muszą otrzymać odpowiednie zasoby kadrowe i finansowe, które umożliwią im dalszą pracę z nowymi źródłami danych i technologiami cyfrowymi[31].

Koncepcję przeglądów partnerskich z czasem udoskonalono, ale nadal występują istotne niedociągnięcia

83 Celem przeglądów partnerskich jest ocena, czy partnerzy ESS przestrzegają zasad Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych, który jest podstawą wspólnych ram jakości ustanowionych w celu zapewnienia jakości statystyk europejskich. W przeciwieństwie do systemu europejskiego większość zaawansowanych pozaeuropejskich systemów statystycznych podlega jedynie ocenie wewnętrznej. Kolejnym celem poza zweryfikowaniem przestrzegania zasad jest sformułowanie zaleceń, które pomogłyby organom statystycznym w udoskonaleniu i rozwinięciu ich

[31] Konkluzje Rady w sprawie statystyk UE przyjęte przez Radę Ecofin, 9 listopada 2021 r.

systemów statystycznych. Na *rys. 11* przedstawiono kluczowe etapy przeglądów partnerskich.

Rys. 11 – Przeglądy partnerskie w zarysie

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie danych Eurostatu.

84 W *tabeli 2* pokazano, jak zmieniały się kluczowe elementy koncepcji przeglądów partnerskich. Celem pierwszego przeglądu partnerskiego (2005–2007) było głównie szerzenie wiedzy na temat Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych i miał on dla wszystkich uczestników charakter wprowadzający. W koncepcji pierwszego przeglądu występowały jednak istotne uchybienia[32]. Druga runda przeglądu (2013–2015) została lepiej zaprojektowana, uczestniczyli w niej eksperci zewnętrzni i osiągnęła większe uznanie międzynarodowe niż poprzednia runda. Także w trzeciej rundzie przeglądu (2021–2023) wdrożono pewne dalsze zalecenia ESGAB. Państwa członkowskie objęte próbą Trybunału były zasadniczo zadowolone z wkładu Eurostatu w proces projektowania przeglądu i podkreśliły, że od początku były zaangażowane w opracowywanie metodyki.

[32] Zob. sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 12/2012 pt. „Czy Komisja i Eurostat usprawniły proces tworzenia rzetelnych i wiarygodnych statystyk europejskich?” oraz roczne sprawozdanie ESGAB za 2011 r.

Tabela 2 – Kluczowe założenia koncepcyjne trzech rund przeglądów partnerskich

	Pierwsza runda (2005–2007)	Druga runda (2013–2015)	Trzecia runda (2021–2023)
Podejście	Podejście oparte na wzajemnej ocenie	Podejście kontrolne	Połączenie obu podejść
Zakres, w jakim uwzględniono Europejski kodeks praktyk statystycznych	Częściowo (6 zasad)	W całości (15 zasad)*	W całości (16 zasad)*
Zakres, w jakim uwzględniono krajowe systemy statystyczne	Wyłącznie krajowy urząd statystyczny	Krajowy urząd statystyczny i maksymalnie trzy inne organy krajowe	Krajowy urząd statystyczny oraz 3–6 innych organów krajowych
Prowadzący przegląd partnerski	Przedstawiciele innych krajowych urzędów statystycznych	Przedstawiciele innych krajowych urzędów statystycznych i ekspert zewnętrzny	Przedstawiciele innych krajowych urzędów statystycznych, ekspert zewnętrzny i członek Eurostatu

* Uwaga: od 2017 r. Europejski kodeks praktyk statystycznych obejmował 16 zasad.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy.

85 Podczas spotkań z udziałem zainteresowanych stron Trybunał stwierdził, że istnieje konsensus wokół faktu, że przeglądy partnerskie należy przeprowadzać wystarczająco często, aby umożliwić ciągłą poprawę jakości w ESS. Między drugą a trzecią rundą upłynie średnio siedem i pół roku, a w przypadku Słowacji będzie to prawie 10 lat. Przy takim okresie między poszczególnymi rundami nie jest możliwe właściwe uchwycenie skutków zmian w takich obszarach jak postęp technologiczny i nowe źródła danych, które ESS powinien obserwować, zachowując zdolność do adaptacji.

86 Aby przeglądy partnerskie były kompleksowe i sprawiedliwe wobec wszystkich państw, muszą również obejmować ocenę elementów krytycznych dla poszczególnych krajowych systemów statystycznych postrzeganych całościowo. W metodyce z 2020 r. przewidziano jednak udział w przeglądzie maksymalnie sześciu innych organów krajowych w każdym państwie. Jest to arbitralna liczba, która nie uwzględnia stopnia decentralizacji tworzenia statystyk europejskich w danym państwie (zob. ***załącznik VIII***). Ponadto zalecana metodyka była niejasna i subiektywna oraz nie obejmowała zastosowania porównywalnych kryteriów wyboru w odniesieniu do wszystkich państw. Co więcej, inne organy krajowe uczestniczące w przeglądzie zostały

wybrane przez krajowe urzędy statystyczne, a nie na szczeblu UE, co gwarantowałoby wiarygodność i spójność przeglądu. Ani ESGAB, ani żaden z ekspertów uczestniczących w przeglądzie nie mieli wpływu na wybór innych organów krajowych.

87 Wiele krajowych urzędów statystycznych ograniczyło liczbę innych organów krajowych do trzech. Jest to kolejny arbitralny próg, który niesie ze sobą ryzyko wykluczenia innych organów krajowych kluczowych dla statystyki europejskiej. Jeden z krajowych urzędów statystycznych stwierdził nawet wprost, że z założenia wybrał do uczestniczenia w przeglądzie tylko trzy inne organy krajowe. Ze względu na takie podejście nie wytypował on do udziału w przeglądzie krajowego organu odpowiedzialnego za dane dotyczące przyczyn zgonu. Tymczasem organ ten przez dwa kolejne lata nie przekazał Eurostatowi wymaganych danych.

88 ESGAB powołano w celu poprawy niezależności, uczciwości zawodowej i rozliczalności Eurostatu i ESS[33] w reakcji na uchybienia w systemach krajowych[34]. Rola ESGAB ogranicza się jednak do dostarczania Parlamentowi i Radzie rocznego sprawozdania, które zawiera niezależną ocenę wdrażania Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych w całym ESS, z naciskiem na Eurostat, a nie na krajowe systemy statystyczne. W 2012 r. Trybunał zalecił stworzenie funkcji nadzorczej przez rozszerzenie zakresu kompetencji ESGAB[35]. Zalecenie to, choć przyjęte, nie zostało skutecznie wdrożone.

89 Obecnie samoregulacyjny charakter przeglądów partnerskich ESS oznacza, że koncepcja przeglądów (czas ich przeprowadzania, zakres, podejście, procedura wyboru innych krajowych organów, skład zespołów eksperckich i wybór ich członków) jest uzgadniana w toku konsultacji między partnerami reprezentującymi krajowe punkty widzenia, a nie szerszą perspektywę unijną. ESGAB, mimo że jest niezależny od interesów krajowych, nie decyduje o kluczowych założeniach koncepcyjnych przeglądów partnerskich.

---

[33] Radę ustanowiono decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady nr 235/2008/WE.

[34] COM(2005) 217 final i W. Radermacher (2011), „European Statistics: People Count".

[35] Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego 12/2012: „Czy Komisja i Eurostat usprawniły proces tworzenia rzetelnych i wiarygodnych statystyk europejskich?".

Wnioski i zalecenia

90 Ogólnie rzecz biorąc, Trybunał ustalił, że Komisja zapewnia statystyki europejskie, których jakość jest zasadniczo wystarczająca dla decydentów, przedsiębiorstw i obywateli. Wciąż jednak konieczne jest wyeliminowanie pewnych uchybień.

91 Plany strategiczne Eurostatu w większości odzwierciedlają priorytety instytucjonalne określane w kolejnych europejskich programach statystycznych. Nie pozwalają jednak na pomiar postępów w realizacji założonych celów (zob. pkt ***22***–***23***).

92 W swoim obecnym składzie Europejski Komitet Doradczy ds. Statystyki – główny organ przedstawicielski użytkowników danych – nie reprezentuje skutecznie wszystkich użytkowników, na przykład organizacji międzynarodowych i zbiorowych poglądów społeczności akademickiej i badawczej. Ponadto Komitet Doradczy nie poczynił znaczących postępów w nawiązywaniu współpracy z organami reprezentującymi użytkowników statystyk na szczeblu krajowym. Potrzeby użytkowników nie są w pełni zaspokajane, w skontrolowanych obszarach występują bowiem braki w danych. W ramach europejskich programów statystycznych nie zawsze nadawano priorytet działaniom służącym wyeliminowaniu tych braków, a tym samym zwiększeniu przydatności statystyki europejskiej. Co więcej, Eurostat nie stosuje odpowiednio definicji MŚP (zob. pkt ***24***–***29***).

Zalecenie 1 – Lepsze zaspokajanie potrzeb użytkowników

Aby lepiej zaspokajać potrzeby użytkowników, Komisja powinna zadbać o większą inkluzywność Europejskiego Komitetu Doradczego ds. Statystyki, zapewniając zrównoważoną i skuteczną reprezentację wszystkich użytkowników oraz udział ekspertów w poszczególnych dziedzinach.

Termin realizacji: 2023 r.

93 Pomimo zwiększonego finansowania w ramach Europejskiego programu statystycznego tworzenie statystyk europejskich nadal częściowo zależy od finansowania przez inne jednostki organizacyjne Komisji. Zapewnione finansowanie w dużej mierze pokrywa potrzeby instytucjonalne. Z niektórych dotacji UE finansowane są wprawdzie projekty innowacyjne, jednak znaczna liczba dotacji w praktyce służy finansowaniu obowiązkowych działań statystycznych. Wartość dodana, jaką Europejski program statystyczny mógłby wnieść w ułatwianie realizacji projektów innowacyjnych, jest zatem ograniczona. Przeprowadzono wprawdzie taką ocenę dla poszczególnych

dotacji, jednak zasadniczo nie przedstawiono elementów uzasadniających ocenę jakościową rezultatów, co może ograniczyć zakres działań następczych i osłabić trwałość rezultatów (zob. pkt ***30***–***34***).

Zalecenie 2 – Dążenie do zwiększenia niezależności finansowej Europejskiego programu statystycznego i nadania priorytetu projektom innowacyjnym

Komisja powinna:

a) ocenić, czy możliwe jest zapewnienie, aby kolejny Europejski program statystyczny stał się mniej zależny od wielu źródeł finansowania,

b) nadać priorytet projektom innowacyjnym wnoszącym wyraźną unijną wartość dodaną.

Termin realizacji: 2024 r.

94 Eurostat wdrożył odpowiedni system zarządzania jakością, a zapewniane przez niego wsparcie dla państw członkowskich jest w dużej mierze adekwatne. Nie opracował jednak wewnętrznych wytycznych regulujących świadczenie wsparcia, a rozwiązanie skomplikowanych problemów metodycznych bywa czasochłonne, co ma negatywny wpływ na szereg aspektów jakości danych, m.in. porównywalność (zob. pkt ***35***–***39***).

95 Trybunał ustalił, że sprawozdania państw członkowskich na temat jakości nie zawsze są zgodne z wytycznymi oraz nie są zharmonizowane w ramach poszczególnych procesów statystycznych i między odrębnymi procesami. Poziom szczegółowości sprawozdań różni się w zależności od państw członkowskich, co utrudnia właściwe zrozumienie i ocenę jakości danych. Częstotliwość składania sprawozdań na temat jakości jest różna w przypadku różnych działań statystycznych i nie w przypadku wszystkich z nich sprawozdawczość jest obowiązkowa. Powyższe uchybienia sprawiają, że zapewnione użytkownikom informacje są niekompletne (zob. pkt ***40***–***43***).

96 Eurostat nie został upoważniony do przeprowadzania kontroli na miejscu w trzech skontrolowanych przez Trybunał obszarach. Dokonuje on walidacji danych przekazanych przez państwa członkowskie, ale nie zawsze odpowiednio dokumentuje wyniki swoich ocen. Ponadto Eurostat nie przeprowadza dogłębnych ocen wszystkich aspektów jakości, na przykład porównywalności i spójności (zob. pkt ***44***-***52***).

97 Aktualność jest problemem zwłaszcza w przypadku statystyk dotyczących zdrowia i statystyk gospodarczych, ponieważ niektóre zbiory danych mogą być przekazywane od 14 do 24 miesięcy po roku odniesienia. Z powodu braku danych dotyczących przyczyn zgonów podawanych w czasie rzeczywistym liczbę zgonów z powodu COVID-19 szacuje się za pomocą alternatywnych środków. Opóźnienia w przekazywaniu danych sprawiają, że cały proces jest nieefektywny z punktu widzenia użytkowników. Eurostat opracował wytyczne dotyczące oceny zgodności z przepisami, ale nie są one na tyle szczegółowe, aby regulować harmonogram działań. ESS nie dysponuje elastycznością umożliwiającą szybką reakcję. W sytuacji, gdy brakowało danych na temat przyczyn zgonów na szczeblu krajowym, Eurostat nie opracował danych szacunkowych, w związku z czym nie są dostępne dane zagregowane na poziomie UE (zob. pkt ***53***–***56***).

98 Jeżeli wymagają tego przepisy, Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdania na temat jakości statystyk. Nie dają one jednak jasnego obrazu istniejących uchybień ani nie zawierają szczegółowych wskaźników monitorowania, które mogłyby ukazać postępy we wdrażaniu przepisów. W niektórych kluczowych przepisach sektorowych – np. w obszarze zdrowia – przedkładanie takich sprawozdań nie jest wymagane (zob. pkt ***57***–***58***).

Zalecenie 3 – Udoskonalenie sprawozdań państw członkowskich na temat jakości oraz poprawa oceny jakości statystyk europejskich

Komisja powinna:

a) zagwarantować, by sprawozdania a temat jakości, które otrzymuje od państw członkowskich, opierały się na wspólnych standardach oraz zawierały kompletne i porównywalne informacje;

b) przeprowadzać bardziej dogłębne i lepiej udokumentowane oceny w obszarze statystyk dotyczących pracy, przedsiębiorstw i zdrowia, tak aby zwiększyć poprawność danych, ich aktualność i terminowość, a także porównywalność i spójność.

Termin realizacji: 2024 r.

99 Jeśli chodzi o rozpowszechnianie statystyk, Eurostat opracował wprawdzie kalendarz publikacji, nie zawarto w nim jednak pewnych szczegółowych informacji. Ponadto nie przyjął on dotąd ogólnej polityki dotyczącej weryfikacji i nie publikuje

w tym samym terminie danych z badania aktywności ekonomicznej i danych dotyczących wydatków na opiekę zdrowotną pochodzących ze wszystkich państw członkowskich (zob. pkt *59*–*63*).

100 Eurostat zapewnia niektórym departamentom Komisji i kanałom medialnym dostęp do danych przed publikacją, co może prowadzić do uzyskania korzyści gospodarczych i wycieków informacji. Przepisy dotyczące udostępniania danych przed publikacją nie zostały w pełni opisane na stronie Eurostatu. Ponadto nie upubliczniono wykazu wszystkich użytkowników o uprzywilejowanym dostępie do danych (zob. pkt *64*–*69*).

Zalecenie 4 – Zrewidowanie obecnej praktyki udostępniania statystyk przed publikacją

Komisja powinna:

a) starannie ocenić konieczność i wartość dodaną udzielania dostępu do danych przed ich publikacją;

b) jeśli praktyka ta zostanie utrzymana – opublikować wyczerpujące informacje na temat dostępu do danych przed publikacją i wzmocnić zabezpieczenia przed potencjalnymi wyciekami.

Termin realizacji: 2023 r.

101 Komisja poczyniła zadowalające postępy w realizacji większości zaleceń z przeglądów partnerskich, takich jak zalecenia dotyczące struktury legislacyjnej oraz komunikacji i użytkowników. Nie przyjęła jednak niektórych istotnych zaleceń dotyczących niezależności i bezstronności (zob. pkt *70*–*75*).

102 Przeprowadzana przez Eurostat ocena wdrażania działań usprawniających, które państwa członkowskie podejmują w wyniku przeglądu partnerskiego, jest w dużej mierze oparta na wzajemnym zaufaniu między organami statystycznymi. Realizacja niektórych działań usprawniających była utrudniona, ponieważ zależały one od innych organów niż krajowy urząd statystyczny i nie miały poparcia politycznego. Kluczowe działania usprawniające, takie jak zmiana krajowych przepisów w dziedzinie statystyki, zrealizowano tylko częściowo. Ponadto niezależność zawodowa nadal nie jest zagwarantowana we wszystkich państwach członkowskich, w szczególności na poziomie innych organów krajowych (zob. pkt *76*–*82*).

103 Koncepcja przeglądu partnerskiego – wykorzystywanego jako narzędzie do oceny zgodności Eurostatu i ESS z Europejskim kodeksem praktyk statystycznych – została ulepszona od czasu jego pierwszego przeprowadzenia. Przeglądy partnerskie nie są jednak wystarczająco częste, aby umożliwić ciągłą poprawę jakości, i nie zawsze obejmują krajowe systemy statystyczne w sposób kompleksowy. Mimo że Europejska Rada Konsultacyjna ds. Zarządzania Statystyką jest niezależna od interesów krajowych, powierzono jej ograniczoną rolę w projektowaniu przeglądów partnerskich (zob. ***83***–***89***).

Zalecenie 5 – Ocena możliwości wzmocnienia mandatu Europejskiej Rady Konsultacyjnej ds. Zarządzania Statystyką

Komisja powinna ocenić, czy obecny mandat Europejskiej Rady Konsultacyjnej ds. Zarządzania Statystyką mógłby i powinien zostać poszerzony w taki sposób, aby obejmował decyzje co do wszystkich najważniejszych założeń koncepcyjnych przeglądów partnerskich.

Termin realizacji: 2023 r.

Niniejsze sprawozdanie zostało przyjęte przez Izbę IV, której przewodniczy Mihails Kozlovs, członek Trybunału Obrachunkowego, na posiedzeniu w Luksemburgu w dniu 26 października 2022 r.

W imieniu Trybunału Obrachunkowego

Tony Murphy
Prezes Trybunału

Załączniki

Załącznik I – Statystyka publiczna w kontekście kryzysu związanego z pandemią COVID-19

Pandemia COVID-19 stanowiła istotne wyzwanie dla systemów statystycznych i nałożyła znaczne obciążenie na organy odpowiedzialne za operacje statystyczne. Największym wyzwaniem było terminowe dostarczanie statystyk dotyczących zdrowia publicznego oraz zapewnienie odpowiednich informacji na temat gospodarki realnej, w szczególności gospodarstw domowych i MŚP.

Pandemia początkowo zakłóciła przepływ danych pochodzących od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, co spowodowało problemy w zakresie statystyki publicznej. Nie dało się już zastosować tradycyjnych bezpośrednich metod zbierania danych, a przeprowadzenie niektórych badań statystycznych stało się niemożliwe i musiało zostać przełożone. Pandemia COVID-19 stanowiła również wyzwanie dla istniejących standardów w zakresie interpretacji i adekwatności. W rezultacie konieczne było szybkie dostosowanie statystyki publicznej do zmieniających się warunków. Alternatywne metody gromadzenia danych, takie jak rozmowy telefoniczne, aplikacje internetowe czy duże zbiory danych, stały się powszechnie stosowane. Zmiana ta może jednak negatywnie wpłynąć na jakość i porównywalność danych. Początkowo decydenci polityczni i media zaspokajali zapotrzebowanie na dane na temat sytuacji epidemicznej na świecie, które byłyby dostępne niemal w czasie rzeczywistym, dzięki takim platformom jak portal opracowany przez Uniwersytet Johna Hopkinsa, działający niezależnie od systemów statystyki publicznej. W późniejszym czasie WHO i ECDC utworzyły własne platformy, zapewniając w ten sposób brakujące dane, przy czym zaistniały problemy z ich porównywalnością.

Według ESGAB ESS odpowiednio zareagował na kryzys związany z COVID-19. Mimo że pandemia poważnie zakłóciła kilka etapów tworzenia danych statystycznych, kraje należące do ESS i Eurostat były w stanie nadal tworzyć kluczowe wskaźniki. Aby zapewnić stałą jakość i porównywalność statystyk w zmienionych okolicznościach, Eurostat opublikował ponad 30 wytycznych dotyczących zarówno ogólnych, jak i sektorowych kwestii metodycznych. Stworzył również specjalną sekcję na swojej stronie internetowej, aby zapewnić użytkownikom aktualne informacje. Udostępnił on wykaz zbiorów danych na temat COVID-19 i uruchomił europejską tablicę wskaźników statystycznych w zakresie odbudowy, która obejmuje obecnie 27 wskaźników istotnych dla odbudowy w obszarze zdrowia oraz kwestii społecznych, gospodarczych, biznesowych i środowiskowych. Ponadto Eurostat wprowadził szereg nowych wskaźników związanych z kryzysem mających pozwolić na lepszą ocenę skutków

pandemii (tygodniowa liczba zgonów i miesięczna nadmiarowa liczba zgonów).
W listopadzie 2020 r. szefowie krajowych urzędów statystycznych i Eurostatu uzgodnili skoordynowaną reakcję na przyszłe kryzysy dotykające ESS. Ustalenia te, znane jako memorandum z Wiesbaden, mogą ułatwić przyjęcie wspólnego podejścia w przypadku przyszłych kryzysów.

Załącznik II – Wybrane działania statystyczne

Obszar tematyczny: praca	
Działanie statystyczne: badanie aktywności ekonomicznej ludności (BAEL)	
Opis	Status na rynku pracy jest podstawowym pojęciem w zakresie statystyki rynku pracy. BAEL UE jest największym europejskim reprezentacyjnym badaniem gospodarstw domowych. Zapewnia kwartalne i roczne wyniki dotyczące aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i starszych, jak również na temat osób nienależących do zasobów pracy. Obejmuje osoby zamieszkałe w prywatnych gospodarstwach domowych. Osoby fizyczne przypisywane są do jednej z trzech kategorii: osoby zatrudnione, osoby niezatrudnione i osoby nienależące do zasobów pracy (wcześniej określane jako osoby bierne zawodowo). Poszczególne kategorie przedstawiane są także w rozbiciu na dodatkowe podkategorie, np. według płci i wieku. Badanie to jest prowadzone przez krajowe urzędy statystyczne, a dane są centralnie przetwarzane przez Eurostat. Krajowe urzędy statystyczne są odpowiedzialne za opracowanie krajowych kwestionariuszy, dobór próby, przeprowadzenie wywiadów i przesłanie wyników do Eurostatu zgodnie ze wspólnym systemem kodowania. Stosowane w badaniu definicje są zgodne z rezolucją przyjętą na 13. Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy zorganizowanej w 1982 r. przez Międzynarodową Organizację Pracy (są to tzw. wytyczne MOP).
Odpowiedzialność za ocenę jakości danych	Państwa członkowskie – na poziomie krajowym; Eurostat – w odniesieniu do danych przesyłanych przez wszystkie państwa członkowskie.
Ramy prawne	BAEL UE od 1973 r. opiera się na przepisach europejskich. Główne rozporządzenie do 2020 r.: — rozporządzenie (WE) nr 577/98. Główne rozporządzenia obowiązujące od momentu zebrania danych w 2021 r.: — rozporządzenie (UE) 2019/1700 (rozporządzenie ramowe), rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/256, rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2020/257, rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/2181 oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/2240.
— **Częstotliwość**	Co kwartał, co roku
— **Data przekazania danych**	W przypadku danych kwartalnych – w ciągu 12 tygodni po upływie okresu odniesienia. W latach 2021–2023 – w ciągu 10 tygodni po upływie okresu odniesienia. Dane roczne są uzyskiwane na podstawie danych z czterech kwartałów. Dane odnoszące się do kategorii „wynagrodzenie z głównego miejsca pracy” mogą być przekazane do Eurostatu w terminie 21 miesięcy od zakończenia okresu odniesienia, jeśli do przekazania tej informacji wykorzystywane są źródła administracyjne.
— **Data publikacji**	Brak odniesienia w ramach prawnych.

Obszar tematyczny: statystyka gospodarcza	
Działanie statystyczne: statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw	
Opis	Statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw opisują strukturę, przebieg i wyniki działalności gospodarczej, aż do najbardziej szczegółowego poziomu działalności (kilkaset sektorów gospodarczych). Statystyki te to – w szerokim ujęciu – zagregowane zbiory danych opracowane, utworzone i rozpowszechnione w celu wsparcia procesu decyzyjnego w zakresie polityki związanej z sektorem przedsiębiorstw w UE oraz w celu monitorowania wpływu tej polityki, a także w celu zapewnienia informacji społeczeństwu, przedsiębiorcom i środowiskom naukowym.
Odpowiedzialność za ocenę jakości danych	Państwa członkowskie – na poziomie krajowym; Eurostat – w odniesieniu do danych przesyłanych przez wszystkie państwa członkowskie.
Ramy prawne	Statystyki strukturalne dotyczące przedsiębiorstw są przedkładane corocznie przez państwa członkowskie UE, od 1995 r. są one do tego zobowiązane przepisami.
— **Częstotliwość**	Co roku
— **Data przekazania danych**	Dane należy przesłać nie później niż 18 miesięcy po roku odniesienia. Niewielką liczbę szacunkowych wyników wstępnych należy przedstawić nie później niż 10 miesięcy po roku odniesienia.
— **Data publikacji**	Brak odniesienia w ramach prawnych.

Obszar tematyczny: zdrowie	
Działanie statystyczne: wydatki na opiekę zdrowotną	
Opis	Dane dotyczące wydatków na ochronę zdrowia służą ilościowemu określeniu zasobów gospodarczych przeznaczonych na funkcje ochrony zdrowia, z wyłączeniem inwestycji kapitałowych. Wydatki na ochronę zdrowia odnoszą się przede wszystkim do dóbr i usług w zakresie opieki zdrowotnej spożywanych przez jednostki będące rezydentami, niezależnie od miejsca spożycia (może to być zagranica) i płatnika. W związku z tym wyłącza się z tej kategorii wywóz dóbr i usług w zakresie opieki zdrowotnej (na rzecz jednostek niebędących rezydentami), natomiast uwzględnia się przywóz dóbr i usług w zakresie opieki zdrowotnej do ostatecznego wykorzystania. Dane dotyczące wydatków na ochronę zdrowia zapewniają informacje na temat wydatków w obszarze zdrowia zdefiniowanym przez jego funkcje, z wyróżnieniem kategorii świadczeniodawcy (np. szpitale i lekarze podstawowej opieki zdrowotnej), funkcji (np. usługi lecznicze, usługi rehabilitacyjne, laboratoria kliniczne, przewóz pacjenta i leki na receptę) oraz systemu finansowania (np. ubezpieczenie zdrowotne, prywatne towarzystwa ubezpieczeniowe i gospodarstwa domowe). Do gromadzenia danych o wydatkach na opiekę zdrowotną wykorzystuje się system rachunków zdrowia (SHA) i związany z nim zbiór Międzynarodowej Klasyfikacji Rachunków Zdrowia. SHA określa zintegrowany system kompleksowych i porównywalnych w skali międzynarodowej rachunków oraz zapewnia jednolite ramy podstawowych zasad rachunkowości i zestaw standardowych tabel do celów sprawozdawczości w zakresie danych dotyczących wydatków na opiekę zdrowotną. System rachunków zdrowia – SHA 2011 jest statystycznym podręcznikiem referencyjnym zawierającym kompleksowy opis przepływów finansowych w sektorze ochrony zdrowia.
Odpowiedzialność za ocenę jakości danych	Państwa członkowskie – na poziomie krajowym; Eurostat, OECD i WHO oceniają różne grupy państw członkowskich.
Ramy prawne	Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/359 w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1338/2008
— **Częstotliwość**	Co roku; okresem odniesienia jest rok kalendarzowy.
— **Data przekazania danych**	Dane i metadane referencyjne dla roku odniesienia N należy przekazać w ciągu 16 miesięcy po roku odniesienia.
— **Data publikacji**	Brak odniesienia w ramach prawnych.

Obszar tematyczny: zdrowie	
Działanie statystyczne: pozafinansowe aspekty opieki zdrowotnej	
Opis	Dane dotyczące pozafinansowych aspektów opieki zdrowotnej gromadzone wspólnie przez OECD/Eurostat/WHO uzupełniają istniejący już wspólny zbiór danych dotyczący wydatków na opiekę zdrowotną. Z tego względu szpitale i zasoby definiuje się w ramach systemu rachunków zdrowia (SHA). Zasoby opieki zdrowotnej ujęte w tej kategorii to: zatrudnienie w sektorze ochrony zdrowia, zasoby fizyczne i działania w obszarze opieki zdrowotnej.
Odpowiedzialność za ocenę jakości danych	Państwa członkowskie – na poziomie krajowym; Eurostat, OECD i WHO oceniają różne grupy państw członkowskich.
Ramy prawne	Komisja zamierza przyjąć podstawę prawną gromadzenia danych w tym obszarze w 2023 r. Na razie jednak dane zbierane są na zasadzie dobrowolności.
— **Częstotliwość**	Co roku
— **Data przekazania danych**	Dane należy przekazać w terminie 14 miesięcy po zakończeniu roku odniesienia.
— **Data publikacji**	Brak odniesienia w projektowanych ramach prawnych.

Obszar tematyczny: zdrowie	
Działanie statystyczne: przyczyny zgonów	
Opis	Dane dotyczące przyczyn zgonów dostarczają informacji o wzorcach umieralności i stanowią główny element informacji o zdrowiu publicznym. Statystyki europejskie w zakresie przyczyn zgonów dotyczą wszystkich zarejestrowanych zgonów i przypadków martwego urodzenia we wszystkich państwach członkowskich, z podziałem na rezydentów i nierezydentów. Dane dotyczące przyczyn zgonów odnoszą się do wyjściowej przyczyny zgonu, co – według WHO – oznacza „chorobę lub uraz stanowiące początek procesu chorobowego prowadzącego bezpośrednio do zgonu lub okoliczności wypadku albo aktu przemocy, które spowodowały śmiertelny uraz”. Dane dotyczące przyczyn zgonów są klasyfikowane według 86 przyczyn znajdujących się na europejskiej krótkiej liście przyczyn zgonów opartej na Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD). Dane dotyczące przyczyn zgonów pochodzą z aktów zgonu. Informacje na temat przyczyny zgonu zawarte w wystawionej przez lekarza karcie zgonu odpowiadają klasyfikacji ICD.
Odpowiedzialność za ocenę jakości danych	Państwa członkowskie – na poziomie krajowym; Eurostat– w odniesieniu do danych przesyłanych przez wszystkie państwa członkowskie.
Ramy prawne	rozporządzenie Komisji (UE) nr 328/2011 w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 1338/2008.
— **Częstotliwość**	Co roku
— **Data przekazania danych**	Dla każdego roku dane powinny być dostarczone w ciągu 24 miesięcy po zakończeniu roku odniesienia (do 31 grudnia); dane przekazywane na zasadzie dobrowolności należy przekazać w terminie T+18 miesięcy (do 30 czerwca).
— **Data publikacji**	Brak odniesienia w ramach prawnych.

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie informacji dostępnych na stronie internetowej Eurostatu.

Załącznik III – Przykłady międzynarodowych wytycznych, zaleceń i najlepszych praktyk statystycznych

Zagadnienie i źródło	Opis
Urząd statystyczny	
Rada Europejska (2010)	Urzędy statystyczne powinny być w pełni niezależne w zakresie dostarczania danych.
Europejska Komisja Gospodarcza ONZ (2016)	Krajowy urząd statystyczny jest niezależnym zawodowo organem zorganizowanym pod zwierzchnictwem premiera/prezydenta kraju lub autonomicznym organem państwowym, którego organem zarządzającym jest państwowa rada statystyczna.
Zasoby	
ONZ (2015)	Szef agencji statystycznej jest odpowiedzialny za zarządzanie budżetem i ma prawo do publicznego wypowiadania się na temat budżetu przeznaczonego dla agencji statystycznej.
OECD (2015)	Krajowe organy statystyczne dysponują wystarczającymi środkami finansowymi na tworzenie i rozpowszechnianie statystyk, wspieranie szkoleń personelu, rozwój zasobów obliczeniowych oraz wdrażanie innowacji. Zasoby są odpowiednie pod względem wielkości i jakości do zaspokojenia potrzeb statystycznych.
Europejska Komisja Gospodarcza ONZ (2018)	Budżet krajowego urzędu statystycznego musi pokrywać ogólne tworzenie statystyk i koszty personelu, ale także niezbędne środki finansowe na inwestycje w infrastrukturę, nowe technologie, nowe metody statystyczne itp.
OECD (2015)	Podmiotom tworzącym statystyki publiczne przyznaje się odpowiednie zasoby kadrowe, finansowe i techniczne niezbędne do realizacji programów statystycznych.
OECD (2020)	Krajowe urzędy statystyczne potrzebują pewnego poziomu autonomii funkcjonalnej i budżetowej oraz osobowości prawnej, aby móc zarządzać swoimi zasobami kadrowymi, finansowymi i technicznymi oraz dokonywać ich alokacji w ramach ogólnych limitów określonych przez rząd albo parlament, przed którym krajowi statystycy powinni być odpowiedzialni (np. przez sprawozdanie z działalności statystycznej i wykonania budżetu), a także w tym celu, aby nabywać prawa lub zaciągać zobowiązania umowne wobec stron trzecich na swoją własną odpowiedzialność, określać potrzeby w zakresie zasobów kadrowych i technicznych lub planować działania i operacje statystyczne oraz ustalać ich priorytety zgodnie z planami rocznymi i wieloletnimi.

Zagadnienie i źródło	Opis
Naczelny statystyk	
Europejska Komisja Gospodarcza ONZ (2016)	Na czele krajowego urzędu statystycznego stoi naczelny statystyk powoływany przez premiera/prezydenta kraju na wniosek rządu na kadencję trwającą [X] lat na podstawie publicznie ogłoszonego naboru i otwartego konkursu opartego wyłącznie na odpowiednich kompetencjach zawodowych. Pierwsza kadencja może zostać jednokrotnie przedłużona.
	Naczelny statystyk nie powinien być objęty regularnymi programami mobilności w administracji publicznej, jeżeli taki system miałby zastosowanie na tym szczeblu.
	Naczelny statystyk powinien być powoływany na kadencję o czasie trwania określonym w przepisach z zakresu statystyki; dla podkreślenia niezależności zawodowej jego kadencja powinna być inna niż kadencja rządu. Przepisy przewidują możliwość jednokrotnego przedłużenia kadencji oraz ewentualnie możliwość dalszego jej przedłużania wyłącznie na podstawie nowego, publicznie ogłoszonego naboru i otwartego konkursu.
OECD (2020)	Różne okresy trwania kadencji krajowego statystyka i władz politycznych mogłyby wzmocnić niezależność zawodową podmiotów tworzących statystyki publiczne.
Europejska Komisja Gospodarcza ONZ (2016)	Kadencja naczelnego statystyka nie może zostać zakończona przed jej upływem z przyczyn naruszających zasady statystyczne. Kadencja może zostać zakończona wyłącznie z następujących powodów: a) rezygnacja naczelnego statystyka; b) utrata obywatelstwa; c) orzeczenie sądu uznające naczelnego statystyka za całkowicie lub częściowo niezdolnego do pracy; d) prawomocne skazanie przez sąd za przestępstwo umyślne lub pozbawienie wolności na mocy prawomocnego wyroku sądu; e) śmierć naczelnego statystyka, w którym to przypadku jego mandat wygasa.
OECD (2020)	Procedury odwołania krajowego statystyka, w tym wykaz warunków, na jakich może zostać odwołany, powinny być jasno określone w prawie statystycznym, aby zapewnić ich niezależność od zmian w rządzie.
Ocena jakości	
Europejska Komisja Gospodarcza ONZ (2016)	Oceny środowiska instytucjonalnego, procesów i wyników krajowego systemu statystycznego mogą być przeprowadzane przez ekspertów wewnętrznych i zewnętrznych. Oceny te mogą koncentrować się w szczególności na zasadach statystyki publicznej i stosowaniu międzynarodowych norm i zaleceń statystycznych. Ocenę może zainicjować podmiot tworzący statystykę publiczną, rada ds. statystyki lub organizacja międzynarodowa. W takich ocenach mogą uczestniczyć eksperci krajowi (np. ze środowiska naukowego) lub międzynarodowi. Ich wyniki powinny być podawane do wiadomości publicznej. Ponadto naczelny statystyk ma obowiązek regularnie oceniać, czy pozostałe podmioty tworzące statystykę publiczną przestrzegają zasad statystyki publicznej.
	Aby zapewnić jakość statystyk, podmioty tworzące statystykę publiczną mają obowiązek i prawo stosować metody statystyczne, takie jak edycja poszczególnych danych, łączenie zapisów lub inne formy łączenia danych z różnych źródeł oraz stosowanie technik szacunkowych. Obejmuje to prawidłowe traktowanie braku odpowiedzi, zarówno w przypadku badań reprezentacyjnych, jak i w przypadku bardziej kompletnych badań. Krajowy urząd statystyczny musi rozwijać swoją wiedzę na temat metodyki, obserwować rozwój sytuacji na świecie i dzielić się tą wiedzą z pozostałymi podmiotami tworzącymi statystykę publiczną.

Zagadnienie i źródło	Opis
Rozpowszechnianie	
ONZ (2015)	Z wyprzedzeniem informuje się o zmianach w metodach lub klasyfikacjach oraz, ogólnie rzecz biorąc, o weryfikacji danych. Polityka w zakresie weryfikacji danych w odniesieniu do tych wyników, które podlegają planowanym i nieplanowanym weryfikacjom, jest podawana do wiadomości publicznej; błędy wykryte w opublikowanych statystykach są jak najszybciej poprawiane i podawane do wiadomości publicznej. Ustanowiono wewnętrzne procedury zgłaszania i korygowania błędów.
Europejska Komisja Gospodarcza ONZ (2016)	Weryfikacje są wynikiem zaplanowanego procesu, podczas którego gromadzone są dane lub zmieniają się pojęcia, definicje i klasyfikacje stosowane w statystyce publicznej, np. z powodu zmian w standardach międzynarodowych. Podmioty tworzące statystykę publiczną powinny informować użytkowników z odpowiednim wyprzedzeniem o planowanych zmianach oraz o ich skutkach dla porównywalności w czasie, takich jak przerwy w szeregach czasowych. Przy okazji znaczących weryfikacji danych statystycznych szeregi czasowe sprzed zmiany muszą zostać ponownie zestawione przy użyciu nowych pojęć, definicji i klasyfikacji, tak aby zapewnić wystarczającą długość spójnych szeregów czasowych przed zmianą i po niej.
OECD (2015)	Równy i równoczesny dostęp do statystyki publicznej dla wszystkich użytkowników jest zagwarantowany przez prawo. Jeżeli podmiot publiczny lub prywatny ma dostęp do statystyk publicznych przed ich publikacją, fakt ten oraz późniejsze ustalenia są podawane do wiadomości publicznej i kontrolowane. W razie przecieku ustalenia dotyczące dostępu do danych przed publikacją należy zmienić, aby zapewnić bezstronność.
Europejska Komisja Gospodarcza ONZ (2016)	Restrykcyjna polityka zakładająca w pełni równy i równoczesny dostęp do statystyki publicznej dla wszystkich użytkowników, bez udostępniania danych przed publikacją. Jeśli istnieje praktyka udostępniania danych przed publikacją, należy poddać ją przeglądowi w celu zaprzestania lub ograniczenia jej stosowania.
OECD (2020)	Dwa wskaźniki uznano za istotne dla pomiaru przejrzystości i postrzegania podmiotów tworzących statystykę publiczną za bezstronne i niezależne. Po pierwsze, standardowy czas publikacji danych oraz kalendarz planowanych publikacji – dokładne daty publikacji danych podaje się z dwunastomiesięcznym wyprzedzeniem (w zaleceniu za dobrą praktykę uznano kroczący harmonogram publikacji danych z wyprzedzeniem dwunastomiesięcznym, w którym daty publikacji danych są udostępniane stopniowo); po drugie, procedury zapewniające równy i równoczesny dostęp wszystkich użytkowników do publikowanych danych statystycznych.
EKG ONZ (2016)	Wszystkie podmioty tworzące statystykę publiczną muszą utworzyć publiczny, ogłaszany z wyprzedzeniem kalendarz publikacji zawierający planowane daty i godziny publikacji statystyk publicznych. Dzięki takiemu kalendarzowi wszyscy użytkownicy znają termin publikacji statystyk publicznych i dane są rozpowszechniane niezależnie od reakcji rządu czy podmiotów politycznych.
	Wszystkim publikowanym statystykom publicznym muszą towarzyszyć wystarczające i aktualne metadane i komentarze wyjaśniające sporządzone przez odpowiedzialny podmiot, aby umożliwić użytkownikom zrozumienie utworzonych statystyk. Metadane mogą dostarczać informacji o cechach danych, takich jak długość i spójność szeregów czasowych, przewidywane w przybliżeniu weryfikacje itp. Doświadczeni użytkownicy będą potrzebowali bardziej szczegółowych metadanych, aby ocenić zastosowane metody statystyczne i jakość statystyk.

Zagadnienie i źródło	Opis
EKG ONZ (2016)	Główny wymóg związany z rozpowszechnianiem dotyczy tego, że aktualne statystyki publiczne powinny być rozpowszechniane w sposób terminowy, w pełnej zgodności z zasadami statystyki publicznej i szczegółowymi artykułami dotyczącymi rozpowszechniania. Ochrona poufności i równy dostęp do statystyki publicznej to kluczowe zasady związane z rozpowszechnianiem danych. Zasada równego i równoczesnego dostępu do statystyk dla wszystkich użytkowników, w tym użytkowników rządowych, stanowi sedno etyki statystyki publicznej. Dzięki rozpowszechnianiu danych w sieci zasada ta może być obecnie realizowana w bardzo rygorystyczny sposób, przez określenie dokładnego czasu publikacji nowych statystyk. W przepisach ogólnych narzucono restrykcyjną politykę zakładającą w pełni równy i równoczesny dostęp do statystyki publicznej dla wszystkich użytkowników, bez udostępniania danych przed publikacją. Równy dostęp do danych jest także ważnym wskaźnikiem niezależności zawodowej podmiotów tworzących statystykę publiczną. Jeśli istnieje praktyka udostępniania danych przed publikacją, należy poddać ją przeglądowi w celu zaprzestania lub ograniczenia jej stosowania. Jeżeli dane państwo zdecyduje się odejść od zasady równego i równoczesnego dostępu do danych, do przepisów z zakresu statystyki należy dodać artykuł regulujący udostępnianie wybranych statystyk wybranym organom przed publikacją. Każdy użytkownik, któremu przyznano dostęp do danych przed publikacją, musi podpisać deklarację o zachowaniu embarga. Opinia publiczna musi być poinformowana o tym, które organy mają dostęp do danych przed publikacją, a także o rodzaju udostępnionych danych i terminie ich udostępnienia.
Przeglądy partnerskie	
INTOSAI (2019)	Najwyższy organ kontroli objęty przeglądem może również zwrócić się do zespołu dokonującego danego przeglądu partnerskiego o weryfikację stopnia realizacji zaleceń po upływie uzgodnionego czasu (np. po roku lub po dwóch czy trzech latach), w zależności od wagi i znaczenia zalecenia. Po weryfikacji zespół ten może przygotować dodatkowe sprawozdanie na temat stopnia realizacji zaleceń, a także ewentualnie zaktualizować pierwotne zalecenia. Szczególnie w przypadku, gdy opublikowano wyniki pierwszego przeglądu partnerskiego, dobrą praktyką będzie – w imię przejrzystości i odpowiedzialności – opublikowanie również wyników weryfikacji.

Uwaga: wykaz nie jest wyczerpujący.

Załącznik IV – Wykaz projektów wybranych do kontroli

	Opis projektu	Państwo	Rok	Beneficjent	Podmiot finansujący	Zatwierdzona kwota dotacji (w euro)
1	Moduł *ad hoc* BAEL 2016 dotyczący osób młodych na rynku pracy	Finlandia	2015	Statistics Finland (urząd statystyczny Finlandii)	DG EMPL	63 813
2	Poprawa jakości BAEL*	Chorwacja	2016	Bureau of Statistics (urząd statystyczny Chorwacji)	Europejski program statystyczny na lata 2013–2020	28 424
3	Moduł *ad hoc* BAEL 2017 dotyczący samozatrudnienia	Cypr	2016	Statistical Service of Cyprus (urząd statystyczny Cypru)	DG EMPL	25 773
4	Poprawa jakości BAEL*	Włochy	2016	Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT)	Europejski program statystyczny na lata 2013–2020	29 000
5	Moduł *ad hoc* BAEL 2017 dotyczący samozatrudnienia	Włochy	2016	Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT)	DG EMPL	140 000
6	Poprawa jakości BAEL*	Finlandia	2017	Statistics Finland (urząd statystyczny Finlandii)	Europejski program statystyczny na lata 2013–2020	177 474
7	Przygotowanie, gromadzenie i przekazywanie danych statystycznych dotyczących wykorzystania technologii ICT i handlu elektronicznego w przedsiębiorstwach oraz wykorzystania ICT w gospodarstwach domowych – 2014*	Cypr	2013	Statistical Service of Cyprus (urząd statystyczny Cypru)	Europejski program statystyczny na lata 2013–2020	98 834
8	Łączenie mikrodanych w zakresie statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw i innych statystyk gospodarczych	Finlandia	2015	Urzędy statystyczne Finlandii, Danii, Norwegii, Szwecji, Niderlandów i Łotwy, projekt realizowany w wielu krajach	Europejski program statystyczny na lata 2013–2020	185 467
9	Łączenie mikrodanych w zakresie statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw i innych statystyk gospodarczych	Włochy	2015	Istituto Nazionale di Statistica (ISTAT)	Europejski program statystyczny na lata 2013–2020	33 909

Opis projektu		Państwo	Rok	Beneficjent	Podmiot finansujący	Zatwierdzona kwota dotacji (w euro)
10	Rozwój statystyk strukturalnych dotyczących przedsiębiorstw*	Litwa	2018	Statistikos Departamentas Prie Liet	Europejski program statystyczny na lata 2013–2020	16 340
11	System rachunków zdrowia (SHA 2011)*	Finlandia	2014	Fiński Narodowy Instytut Zdrowia i Opieki Społecznej (THL)	DG SANTE	52 748
12	Statystyki dotyczące zachorowalności	Chorwacja	2019	Hrvatski Zavod Za Javno Zdravstvo	DG SANTE	52 748
13	Obliczanie danych dotyczących zachorowalności na podstawie diagnozy na Litwie	Litwa	2019	Higienos Institutas	DG SANTE	13 302

Uwaga: projekty oznaczone * dotyczą obowiązkowych działań statystycznych.

Załącznik V – Poszukiwanie alternatywnych sposobów zapewnienia bardziej aktualnych danych dotyczących zgonów z powodu COVID-19

W Europie pierwsze zgony z powodu COVID-19 potwierdzono w lutym 2020 r., jednak publikacja kompletnych statystyk za 2020 r. dotyczących przyczyn zgonów w Europie jest przewidziana nie wcześniej w 2023 r. (zob. ***rys. 10***). Aby zaspokoić zapotrzebowanie na informacje w czasie pandemii, gromadzono dwa zbiory danych w czasie niemal rzeczywistym: codziennie podawano liczbę zgonów z powodu COVID-19 i cotygodniowo – liczbę zgonów w kontekście ruchu naturalnego ludności.

Liczba zgonów z powodu COVID-19. Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) publikowało liczbę zgonów spowodowanych przez COVID-19 w Europie w oparciu o takie źródła jak ministerstwa zdrowia i instytuty zdrowia publicznego. WHO i Uniwersytet Johna Hopkinsa publikowały te same statystyki w skali globalnej. Dane mogą jednak różnić się znacznie między sobą i utrudniać porównanie pomiędzy państwami ze względu na różnice w klasyfikowaniu przyczyn zgonów w poszczególnych krajach oraz szereg błędów niedostatecznego i nadmiernego pokrycia. Przykładowo na początku pandemii Belgia zarejestrowała wszystkie zgony, które były *prawdopodobnie* związane z COVID-19 jako *faktycznie* spowodowane przez COVID-19, a badanie laboratoryjne nie było wymagane. Z kolei we Włoszech do uznania COVID-19 za przyczynę zgonu konieczny był pozytywny wynik testu, a na Cyprze stosowano połączenie obu tych podejść.

Liczba zgonów a liczba nadmiarowych zgonów. Za stosowanie tej metody odpowiadają krajowe urzędy statystyczne. Eksperci uważają, że pozwala ona lepiej określić łączny wpływ pandemii na liczbę zgonów, aczkolwiek nie bierze się w niej pod uwagę ostatnich zmian demograficznych takich jak starzenie się ludności. Metoda ta umożliwia wychwycenie zgonów spowodowanych przez COVID-19 w przypadkach, które nie zostały prawidłowo zdiagnozowane i zgłoszone, a także zgony z innych przyczyn, które można uznać za spowodowane ogólną sytuacją epidemiczną.
W kwietniu 2020 r. ESS zarządził, że gromadzone będą dane na temat tygodniowej liczby zgonów, a w grudniu 2020 r. zaczął publikować statystyki dotyczące liczby nadmiarowych zgonów. Krajowe urzędy statystyczne nadal na zasadzie dobrowolności przekazują Eurostatowi dane na temat tygodniowej liczby zgonów.

Poniższa tabela przedstawia dane za lata 2020 i 2021 w krajach UE i EFTA, obliczone przy użyciu obu metod. Liczba nadmiarowych zgonów jest wyższa o około 34% od liczby zgonów z powodu COVID-19 podawanej przez ECDC.

	Zgony spowodowane przez COVID-19 (ECDC)	Liczba nadmiarowych zgonów* (Eurostat)
2020 r.	393 570	557 823
2021 r.	519 136	667 599
Ogółem	**912 706**	**1 225 422**

* Porównanie liczby zgonów odnotowanych podczas pandemii niezależnie od przyczyny zgonu z liczbą spodziewanych zgonów w przypadku niewystąpienia pandemii uzyskaną z wykorzystaniem danych z ostatnich lat przed pandemią (2016–2019).

Źródło: Eurohealth 2020, 26(2); West, A., „Reporting of COVID-19 deaths in Austria, France, Germany, Italy, Portugal and the UK", Social Policy Working Paper 10-20, Londyn: LSE Department of Social Policy, 2020; ECDC w odniesieniu do zgonów spowodowanych przez COVID-19; Eurostat w odniesieniu do liczby nadmiarowych zgonów.

Załącznik VI – Zalecenia ESGAB z lat 2014 i 2021

2014 (drugi przegląd partnerski Eurostatu)	2021 (trzeci przegląd partnerski Eurostatu)
2014/1 Ustalenia dotyczące przyszłych nominacji dyrektorów generalnych Eurostatu powinny być określone przepisami i oparte na konkursie otwartym.	2021/1 ESGAB zaleca, aby przepisy określały przyczyny wcześniejszego rozwiązania umowy (odwołania) dyrektora generalnego Eurostatu. Nie powinny one obejmować powodów, które naruszałyby jego niezależność zawodową lub naukową.
2014/2 Kluczowymi kryteriami wyboru dyrektora generalnego Eurostatu powinny być: reputacja zawodowa w międzynarodowym środowisku statystycznym oraz zdolności zarządcze.	2021/2 ESGAB zaleca, aby rekrutacja i odwoływanie kadry kierowniczej wyższego szczebla w Eurostacie – z wyłączeniem dyrektora generalnego – były jawne i przejrzyste, ze szczególnym naciskiem na kwalifikacje w zakresie statystyki.
2014/3 Przepisy powinny określać przyczyny wcześniejszego odwołania dyrektora generalnego Eurostatu. Nie powinny one obejmować powodów, które naruszałyby jego niezależność zawodową lub naukową.	2021/3 ESGAB zaleca, aby Eurostat systematycznie kontrolował stan wdrożenia ram odniesienia w zakresie jakości mających zastosowanie do innych statystyk, we współpracy z odpowiednimi dyrekcjami generalnymi Komisji Europejskiej. W ramach tej kontroli powinien określić przydatność ustanowienia wzajemnego przeglądu partnerskiego w celu monitorowania zgodności z ramami odniesienia w zakresie jakości i – w razie potrzeby – poprawy zgodności z tymi ramami.
2014/4 Rekrutacja i odwoływanie kadry kierowniczej najwyższego szczebla Eurostatu – z wyłączeniem dyrektora generalnego – powinny być jawne i przejrzyste, ze szczególnym naciskiem na kwalifikacje w zakresie statystyki.	2021/4 ESGAB zaleca, aby Eurostat dokonał krytycznej oceny, czy obecna praktyka udostępniania statystyk przed ich publikacją innym jednostkom Komisji Europejskiej – przy jednoczesnym poszanowaniu Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych – jest zgodna z pozycją Eurostatu jako podmiotu wyznaczającego standardy ESS.
2014/5 Przyszłe europejskie prawodawstwo w dziedzinie statystyki powinno być zgodne ze strukturą legislacyjną przyjętą w 2013 r. zakładającą trzyetapowe podejście, a w szczególności rozróżnienie przedmiotu regulacji w rozporządzeniach ramowych i sposobu wdrożenia w aktach delegowanych i wykonawczych.	2021/5 ESGAB zaleca, aby Eurostat dalej wzmacniał swoje i tak już silne zabezpieczenia poufności, dokonując w tym celu przeglądu i – w miarę możliwości – dalszej harmonizacji praktyk w różnych obszarach statystycznych, jeśli chodzi o procedury i narzędzia anonimizacji lub kontroli ujawniania danych statystycznych.
2014/6 Należy dokonać przeglądu i analizy przypadków znacznego opóźnienia we wdrażaniu określonych w przepisach prawa i uzgodnionych metod lub narzędzi w niektórych państwach członkowskich w celu określenia i wdrożenia niezbędnych systemowych środków naprawczych.	2021/6 ESGAB zaleca, aby Eurostat opracował kompleksową strategię współpracy ze środowiskiem akademickim.
2014/7 Należy bezwzględnie dążyć do harmonizacji metodyki przetwarzania danych i obliczania wskaźników jakości we współpracy z państwami członkowskimi.	2021/7 ESGAB zaleca, aby Eurostat nadal usprawniał komunikację i rozpowszechnianie informacji w obecnym świecie nadmiaru informacji, w którym o ograniczoną uwagę użytkowników zabiega wiele podmiotów przekazujących informacje.
2014/8 Oceny powinny być przeprowadzane regularnie i systematycznie, aby zagwarantować, że spójność będzie weryfikowana w porównywalny sposób we wszystkich dziedzinach statystyki.	2021/8 ESGAB zaleca, aby w stosownych przypadkach Eurostat znalazł sposób na stworzenie starszych baz istotnych danych statystycznych, które byłyby dostępne z zewnątrz, w celu ułatwienia badań związanych z polityką.
2014/9 Należy bardziej zharmonizować i usprawnić praktykę zarządzania jakością i zapewniania jakości. W odniesieniu do każdej operacji statystycznej i dziedziny statystyki należy stosować podstawową wspólną normę dotyczącą sprawozdań na temat jakości zorientowanych na użytkowników i na podmioty tworzące statystyki. Dzięki temu sprawozdania te będą dostarczać podobnych informacji, a jakość w poszczególnych dziedzinach będzie można ocenić w tym samym stopniu.	2021/9 ESGAB zaleca, aby Eurostat podjął działania mające na celu usprawnienie badań nad mikrodanymi przez opracowanie odpowiednich procedur i uzgodnienie z państwami członkowskimi, które zbiory danych mogłyby zostać udostępnione, oraz przez opracowanie technik ochrony prywatności w zakresie dostępu (takich jak oprogramowanie oparte na metadanych), które można by również stosować na poziomie krajowym.

2014 (drugi przegląd partnerski Eurostatu)	2021 (trzeci przegląd partnerski Eurostatu)
2014/10 Eurostat powinien dążyć do opublikowania pełnego kalendarza publikacji oraz do wspólnej publikacji statystyk Eurostatu i krajowych urzędów statystycznych.	2021/10 ESGAB zaleca, aby Eurostat dalej rozwijał swoje ramy analityczne w odniesieniu do weryfikacji danych. Eurostat powinien publikować swoją politykę w zakresie weryfikacji danych i regularne analizy weryfikacji.
2014/11 Eurostat powinien dogłębnie zbadać potencjalny wpływ pełnego zakazu udostępniania danych przed publikacją oraz sposoby zarządzania ryzykiem w przypadku utrzymania mocno ograniczonego dostępu do danych przed publikacją dla pojedynczych agencji informacyjnych.	2021/11 ESGAB zaleca współprawodawcom, aby w ramach unijnego aktu w sprawie danych, która ma wkrótce zostać przyjęty, ustanowić stałą ścieżkę dostępu do danych będących w posiadaniu osób prywatnych dla Eurostatu i wszystkich podmiotów tworzących statystyki europejskie.
2014/12 Eurostat powinien dokonać przeglądu i rewizji swojej strategii komunikacyjnej, tak aby skutecznie docierać do odbiorców docelowych za pomocą popularnych obecnie mediów i optymalnie wykorzystywać nowoczesne narzędzia do komunikacji z różnymi grupami użytkowników.	2021/12 ESGAB zaleca, aby Eurostat opracował kompleksową strategię wykorzystania nowych cyfrowych źródeł danych, które mogą potencjalnie przyczynić się do realizacji celów w zakresie przydatności, poprawności i aktualności danych oraz pomóc w zmniejszeniu obciążenia respondentów i zwiększeniu opłacalności.
2014/13 Eurostat powinien wspierać rolę koordynatorów pełnioną przez krajowe urzędy statystyczne w kontakcie z innymi organami krajowymi, akceptując wyłącznie dane przekazywane zgodnie z kodeksem przez krajowy urząd statystyczny lub upoważniony inny organ krajowy. Należy z rocznym wyprzedzeniem szeroko rozpowszechnić informację o terminie, po którym dane przekazane w nieautoryzowany sposób nie będą przyjmowane. Jeżeli dane zostaną przekazane do Eurostatu w nieautoryzowany sposób lub niezgodnie z kodeksem po ogłoszonej dacie, Eurostat powinien odmówić przyjęcia tych danych.	2021/13 ESGAB zaleca, aby Eurostat i EBC opierali się na istniejącej ścisłej współpracy między ESS i ESBC w celu wykorzystania możliwości lepszej koordynacji i współpracy w zakresie wzajemnego udostępniania danych i analizowania złożonych przypadków statystycznych (takich jak przypadek przedsiębiorstw wielonarodowych) oraz z myślą o ocenie potencjału wspólnej infrastruktury statystycznej (takiej jak statystyczne rejestry przedsiębiorstw).
2014/14 Eurostat musi ustanowić jasne mechanizmy regulujące pełnienie przez niego roli koordynatora w Komisji Europejskiej oraz opracować wykaz istniejących działań statystycznych.	2021/14 ESGAB zaleca, aby Eurostat podjął się określenia i zestawienia umiejętności/kompetencji wymaganych (w przyszłości) od pracowników. Na podstawie tych informacji należy dostosować oferty szkoleniowe dla obecnego personelu, aby umożliwić mu skuteczne podniesienie kwalifikacji w nowych obszarach. Jednocześnie Eurostat powinien aktywnie wykorzystywać wszystkie możliwości obecnego systemu rekrutacji stosowanego przez Komisję Europejską, aby móc przyciągnąć i zatrzymać pracowników o niezbędnych umiejętnościach istotnych także w przyszłości.
2014/15 ESS i ESBC powinny skupić się na pragmatycznym działaniu w ramach określonego podziału zadań i kontynuować praktyczną współpracę. Korzystne byłoby, gdyby ESBC przyjął weryfikowalne procedury zapewnienia jakości podobne do procedur w ESS w celu poprawy wzajemnego zrozumienia.	2021/15 ESGAB zaleca, aby decydenci unijni wspierali wszystkie bieżące przedsięwzięcia innowacyjne przez zapewnienie odpowiedniego finansowania, obejmującego zarówno zasoby finansowe, jak i kadrowe. ESGAB ponawia również swoje zalecenia (zalecenie 2020/6 i 2020/7), aby Komisja zaproponowała znaczne inwestycje w infrastrukturę cyfrową do celów statystycznych, tak aby umożliwić innowacje i działania eksperymentalne. Z wykorzystaniem planów odbudowy i zwiększania odporności państw członkowskich i innych odpowiednich funduszy UE należy wspierać te działania w zakresie nowych inicjatyw polityki europejskiej w Europejskim Systemie Statystycznym i pokryć zarówno koszty prac rozwojowych, jak i koszty bieżące.
2014/16 Podczas kolejnego przeglądu Europejskiego kodeksu praktyk statystycznych należy opracować zasadę uwzględniającą potrzebę koordynacji opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk europejskich oraz powiązane wskaźniki.	2021/16 ESGAB zaleca, aby Eurostat i ESS przeprowadziły wnikliwą i kompletną ocenę doświadczeń z czasu kryzysu związanego z COVID-19. Przegląd ten powinien obejmować wyzwania, reakcje, przeszkody i skuteczne rozwiązania oraz zawierać konkretne wnioski. Ponadto należy przygotować plan działania na rzecz odporności w sytuacjach kryzysowych w przyszłości.

2014 (drugi przegląd partnerski Eurostatu)	2021 (trzeci przegląd partnerski Eurostatu)
	2021/17 ESGAB zaleca, aby Eurostat wspólnie z krajowymi urzędami statystycznymi ustanowił procedury aktywnego wprowadzania szybkich innowacji w statystyce, które powinny obejmować w szczególności statystyki eksperymentalne. Działania te powinny zwiększyć gotowość na wypadek kryzysu, a także obejmować propozycje dotyczące sposobu zapewnienia widoczności takich statystyk oraz projekt ich ewentualnego szerszego uwzględnienia.
	2021/18 ESGAB zaleca Eurostatowi, aby w razie potrzeby aktywnie i w jak najszerszym zakresie korzystał z uprawnień przysługujących mu na podstawie art. 14 ust. 1 lit. b) i art. 14 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 223/2009, tak aby mógł szybko reagować na nieprzewidziane i pilne potrzeby statystyczne w zakresie kształtowania polityki. W tym celu Eurostat powinien przeanalizować możliwości i ograniczenia wynikające z tych przepisów prawnych. Jeżeli powyższe przepisy okażą się nieadekwatne, należy rozważyć tę kwestię w kontekście zmiany rozporządzenia (WE) nr 223/2009.

Załącznik VII – Podsumowanie działań usprawniających podjętych przez krajowe urzędy statystyczne – stan na 31 grudnia 2019 r.

Kategoria działań	Wszystkie działania	Działania realizowane, stan na 31.12.2018	Działania zrealizowane	Działania zamknięte	Działania, w przypadku których postępy nie zależą od KUS	Działania opóźnione	Stałe działania	Działania realizowane, stan na 31.12.2019
1. Aspekty zarządcze i prawne; koordynacja	**221**	**65**	**9**	**4**	**23**	**17**	**8**	**52**
1.1. Niezależność zawodowa	72	26	1	0	15	6	2	25
1.2. Upoważnienie do gromadzenia danych	3	0	0	0	0	0	0	0
1.3. Prawne aspekty poufności	2	1	0	1	0	0	0	0
1.4. Koordynacja	144	38	8	3	8	11	6	27
2. Adekwatność zasobów i opłacalność	**152**	**47**	**14**	**4**	**4**	**22**	**4**	**29**
2.1. Zasoby	57	14	5	0	3	2	3	9
2.2. Szkolenia	22	4	1	0	0	2	0	3
2.3. Opłacalność	73	29	8	4	1	18	1	17
3. Jakość i metodyka	**231**	**60**	**26**	**1**	**2**	**21**	**7**	**33**
3.1. Zobowiązanie do zapewnienia odpowiedniej jakości	102	33	17	1	1	10	3	15
3.2. Metodyka i ochrona poufności	46	9	2	0	0	3	2	7
3.3. Jakość wyników statystycznych i kontakty z użytkownikami	83	18	7	0	1	8	2	11
4. Zmniejszenie obciążeń i dane administracyjne	**85**	**23**	**4**	**4**	**7**	**4**	**4**	**15**
4.1. Zmniejszenie obciążeń	28	5	0	3	0	1	2	2
4.2. Dane administracyjne	57	18	4	1	7	3	2	13

Kategoria działań	Wszystkie działania	Działania realizowane, stan na 31.12.2018	Działania zrealizowane	Działania zamknięte	Działania, w przypadku których postępy nie zależą od KUS	Działania opóźnione	Stałe działania	Działania realizowane, stan na 31.12.2019
5. Bezstronność i rozpowszechnianie	**221**	**43**	**11**	**5**	**3**	**15**	**6**	**27**
5.1. Bezstronność	46	6	3	1	1	0	1	2
5.2. Rozpowszechnianie: dostępność i przejrzystość	123	25	4	3	1	11	4	18
5.3. Rozpowszechnianie mikrodanych	52	12	4	1	1	4	1	7
Ogółem	**910**	**237**	**64**	**18**	**39**	**79**	**29**	**155**

Źródło: Europejski Trybunał Obrachunkowy, na podstawie danych Komisji.

Załącznik VIII – Objęcie krajowych systemów statystycznych trzecią rundą przeglądu partnerskiego

Państwo	Łączna liczba innych organów krajowych	Inne organy krajowe wybrane do przeglądu partnerskiego
Austria	7	Federalne Ministerstwo Ochrony Klimatu, Środowiska, Energetyki, Mobilności, Innowacji i Technologii (BMK)
		Federalne Ministerstwo Rolnictwa, Regionów i Turystyki (BMLRT)
		Umweltbundesamt – Austriacka Agencja Środowiska (UBA)
		Energie-Control Austria (E-Control)
Bułgaria	10	Departament Statystyki Rolnej w Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Polityki Regionalnej (Ministerstwo Rolnictwa, Żywności i Leśnictwa)
		Dyrekcja Analiz, Planowania i Prognoz oraz Departament ds. wiedzy medycznej w zakresie zdolności do pracy i wypadków przy pracy w Dyrekcji Ubezpieczeń i Świadczeń Krótkoterminowych przy Krajowym Instytucie Zabezpieczeń Społecznych)
		Dyrekcja Monitorowania i Oceny Środowiska w Agencji Wykonawczej ds. Środowiska przy Ministerstwie Środowiska i Gospodarki Wodnej
Belgia	15	Federalne Służby Publiczne do Spraw Wewnętrznych
		Federalne Służby Publiczne ds. Gospodarki, MŚP, Osób Samozatrudnionych i Energii – DG ds. Energii
		Instytut Rachunków Narodowych
		Vlaamse Statistische Authoriteit (organ statystyczny Regionu Flamandzkiego)
Dania	15	Duńskie Służby Imigracyjne
		Duńska Agencja Energetyczna
		Duńska Agencja Ochrony Środowiska
Estonia	1	---
Finlandia	6	Fiński Urząd Celny
		Instytut Zasobów Naturalnych w Finlandii
		Narodowy Instytut Zdrowia i Opieki Społecznej
		Fińskie Służby Imigracyjne

Państwo	Łączna liczba innych organów krajowych	Inne organy krajowe wybrane do przeglądu partnerskiego
Francja	12	Departament Statystyki i Analiz Prognoz (Ministerstwo Rolnictwa i Żywności)
		Departament ds. Danych i Studiów Statystycznych (Ministerstwo Transformacji Ekologicznej)
		Dyrekcja ds. Badań, Studiów, Oceny i Statystyki (Ministerstwo Solidarności i Zdrowia, Ministerstwo Gospodarki, Finansów i Ożywienia Gospodarczego oraz Ministerstwo Pracy, Zatrudnienia i Integracji Gospodarczej)
Niemcy	30	Federalny Urząd ds. Rolnictwa i Żywności
		Federalna Agencja Pracy
		Urzędy statystyczne krajów związkowych (łącznie 14)
Grecja	10	Ministerstwo Środowiska i Energii
		Ministerstwo Rozwoju Obszarów Wiejskich i Żywności
		Krajowe Centrum Dokumentacji (EKT)
Irlandia	15	Agencja Ochrony Środowiska (EPA)
		Departament Sprawiedliwości (DoJ)
		Departament Zdrowia (DoH)
Włochy	13	Ministerstwo Transformacji Ekologicznej (MITE)
		Ministerstwo Zdrowia
		Włoski Instytut ds. Ochrony Środowiska i Badań Naukowych (ISPRA)
		Operator Usług Energetycznych (GSE)
Litwa	8	Agencja Ochrony Środowiska
		Instytut Higieny
		Przedsiębiorstwo państwowe: Centrum Informacji Rolniczej i Przedsiębiorczości na Obszarach Wiejskich
Luksemburg	11	Generalna Inspekcja Ubezpieczeń Społecznych – Inspection générale de la sécurité sociale (IGSS)
		Departament ds. Gospodarki Wiejskiej – Service d'économie rurale (SER)
		Dyrekcja ds. Zdrowia – Direction de la Santé
Malta	1	Dyrekcja ds. Zdrowia, Informacji i Badań Naukowych
Niderlandy	-	---
Norwegia	8	Norweska Dyrekcja ds. Rybołówstwa
		Norweska Dyrekcja ds. Imigracji (UDI)
		Norweski Instytut Badań nad Biogospodarką (NIBIO)
		Norweski Instytut Zdrowia Publicznego (FHI)

Państwo	Łączna liczba innych organów krajowych	Inne organy krajowe wybrane do przeglądu partnerskiego
Polska	11	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
		Ministerstwo Sprawiedliwości
		Ministerstwo Finansów
Portugalia	5	Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Nauk Statystycznych w Ministerstwie Edukacji i Ministerstwie Nauki, Technologii i Szkolnictwa Wyższego (DGEEC)
		Dyrekcja Generalna ds. Energii i Geologii w Ministerstwie Środowiska i Zmiany Klimatu (DGEG)
		Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wymiaru Sprawiedliwości w Ministerstwie Sprawiedliwości (DGPJ)
		Dyrekcja Generalna ds. Zasobów Naturalnych, Zasobów Morskich i Usług w Zakresie Bezpieczeństwa w Ministerstwie Morza (DGRM)
		Departament Planowania Strategicznego w Ministerstwie Pracy, Solidarności i Ubezpieczeń Społecznych (GEP)
Hiszpania	17	Wydział Generalny ds. Analiz, Koordynacji i Statystyk (Wydział Sekretariatu ds. Rolnictwa, Rybołówstwa i Żywności), Ministerstwo Rolnictwa, Rybołówstwa i Żywności
		Wydział Generalny ds. Badań i Statystyk Gospodarczych (Dyrekcja Generalna ds. Planowania Gospodarczego i Budżetu; Wydział Sekretariatu ds. Transportu, Mobilności i Agendy Miejskiej), Ministerstwo Transportu, Mobilności i Agendy Miejskiej
		Wydział Generalny ds. Prognoz, Strategii i Regulacji Energetycznych (Dyrekcja Generalna ds. Polityki Energetycznej i Górnictwa; Sekretariat Stanu ds. Energii), Ministerstwo Transformacji Energetycznej i Wyzwań Demograficznych
Szwecja	20	Szwedzka Krajowa Agencja Edukacji
		Szwedzki Krajowy Urząd Nadzoru Finansowego
		Szwedzka Agencja Migracyjna
		Szwedzka Agencja Zdrowia Publicznego

Źródło: strona internetowa Eurostatu.

a) Wykaz krajowych urzędów statystycznych i innych organów krajowych odpowiedzialnych za opracowywanie, tworzenie i rozpowszechnianie statystyk europejskich, wyznaczonych przez państwa członkowskie (aktualizacja: 12 października 2021 r.)

b) Wykaz innych organów krajowych (aktualizacja: maj 2022 r.) uczestniczących w trzeciej rundzie przeglądu partnerskiego w latach 2021–2023

Uwaga: informacje na temat innych organów krajowych uczestniczących w przeglądzie partnerskim reprezentujących krajowe systemy statystyczne Chorwacji, Cypru, Czech, Islandii, Liechtensteinu, Łotwy, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwajcarii i Węgier będą dostępne w listopadzie 2022 r.

Wykaz akronimów

BAEL – badanie aktywności ekonomicznej ludności

DG EMPL – Dyrekcja Generalna Komisji ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Włączenia Społecznego

DG GROW – Dyrekcja Generalna Komisji ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP

DG SANTE – Dyrekcja Generalna Komisji ds. Zdrowia i Bezpieczeństwa Żywności

EBC – Europejski Bank Centralny

ECDC – Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób

EFTA – Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu

ESS – Europejski System Statystyczny

MOP – Międzynarodowa Organizacja Pracy

MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa

OECD – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju

WHO – Światowa Organizacja Zdrowia

Glosariusz

Bezstronność – zasada, zgodnie z którą dane statystyczne muszą być opracowywane, tworzone i rozpowszechniane w sposób neutralny oraz w taki sposób, aby wszystkim użytkownikom zapewnić równe traktowanie.

Dane – zestaw wartości reprezentujących zmienne jakościowe lub ilościowe, takich jak fakty lub wartości wymierne, z których można wygenerować informacje.

Instytucjonalny użytkownik statystyk – organizacja krajowa lub międzynarodowa, np. rząd krajowy lub krajowy bank centralny, bądź też instytucja, organ lub departament UE.

Kluczowy wskaźnik efektywności – kwantyfikowalna miara ukazująca osiągnięte wyniki względem kluczowych celów.

Liczba nadmiarowych zgonów – stwierdzona podczas kryzysu liczba zgonów – niezależnie od ich przyczyny – która jest nadmiarowa w stosunku do liczby zgonów, jaką można by było zaobserwować w normalnych warunkach.

Luka w danych – niedostępność danych wymaganych do określonego celu.

Małe i średnie przedsiębiorstwo – definicja stosowana w odniesieniu do przedsiębiorstw i innych organizacji oparta na ich wielkości, tj. liczbie zatrudnionych pracowników, i pewnych kryteriach finansowych. Małe przedsiębiorstwa zatrudniają mniej niż 50 osób i osiągają obroty lub wykazują sumę bilansową nieprzekraczające 10 mln euro. Średnie przedsiębiorstwa zatrudniają mniej niż 250 osób i osiągają obroty nieprzekraczające 50 mln euro bądź wykazują sumę bilansową nieprzekraczającą 43 mln euro.

Metadane – dane, które określają i opisują inne dane.

Mikrodane – dane dotyczące osoby fizycznej, gospodarstwa domowego, przedsiębiorstwa lub organizacji.

Osoba niezatrudniona – osoba niezatrudniona w wieku od 15 lub 16 do 74 lat, która pozostaje bez pracy w tygodniu odniesienia, jest gotowa do podjęcia pracy w ciągu najbliższych dwóch tygodni (lub już znalazła pracę rozpoczynającą się w ciągu najbliższych trzech miesięcy) i aktywnie poszukiwała zatrudnienia w pewnym momencie w ciągu czterech wcześniejszych tygodni.

Przyczyna zgonu – choroba lub uraz stanowiące początek procesu chorobowego prowadzącego bezpośrednio do zgonu lub okoliczności wypadku albo aktu przemocy, które spowodowały śmiertelny uraz.

Społeczeństwo obywatelskie – część społeczeństwa, odrębna od rządu i przedsiębiorstw, która obejmuje stowarzyszenia i inne ugrupowania reprezentujące wspólne interesy w sferze publicznej.

Standaryzowany współczynnik umieralności – liczba zgonów w danej populacji skorygowana względem standardowej struktury wieku w celu poprawy porównywalności w czasie i pomiędzy różnymi społecznościami.

System rachunków zdrowia – standardowe ramy gospodarcze służące do prowadzenia rachunkowości w zakresie ochrony zdrowia w krajach należących do ESS. Zakładają wykorzystanie zasad rachunkowości zgodnych pod względem metodyki z systemem rachunków narodowych w celu stworzenia kompleksowych i spójnych rachunków porównywalnych w skali międzynarodowej, które spełniają kluczowe potrzeby użytkowników.

Względny błąd standardowy – miara dokładności statystycznej oszacowania. Mniejszy względny błąd standardowy wskazuje na bardziej wiarygodne wyniki, a większy – na wyniki mniej wiarygodne.

Zachorowalność – występowanie osób chorych.

Odpowiedzi Komisji

https://www.eca.europa.eu/pl/Pages/DocItem.aspx?did=62590

Harmonogram

https://www.eca.europa.eu/pl/Pages/DocItem.aspx?did=62590

Zespół kontrolny

Sprawozdania specjalne Trybunału przedstawiają wyniki kontroli dotyczących polityk i programów UE bądź kwestii związanych z zarządzaniem w wybranych obszarach budżetowych. Trybunał wybiera i opracowuje zadania kontrolne tak, aby osiągnąć jak największe oddziaływanie, biorąc przy tym pod uwagę kryteria takie jak zagrożenia dla wykonania zadań lub zgodności, poziom dochodów lub wydatków w danym obszarze, nadchodzące zmiany oraz interes polityczny i społeczny.

Niniejsza kontrola wykonania zadań została przeprowadzona przez Izbę IV – której przewodniczy członek Trybunału Mihails Kozlovs – zajmującą się obszarami regulacji rynków i konkurencyjnej gospodarki. Kontrolą kierowała Ildikó Gáll-Pelcz, członkini Trybunału, a w działania kontrolne zaangażowani byli: Claudia Kinga Bara, szefowa gabinetu; Zsolt Varga, attaché; Sabine Hiernaux-Fritsch, kierownik; Athanasios Koustoulidis, koordynator zadania, a także kontrolerzy: Maria Isabel Quintela i Ezio Guglielmi. Wsparcie językowe zapewnił Thomas Everett.

Ildikó Gáll-Pelcz

Claudia Kinga Bara

Zsolt Varga

Athanasios Koustoulidis

Maria Isabel Quintela

Thomas Everett

PRAWA AUTORSKIE

© Unia Europejska, 2022.

Polityka Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania dokumentów została określona w decyzji Trybunału nr 6/2019 w sprawie polityki otwartych danych oraz ponownego wykorzystywania dokumentów.

O ile nie wskazano inaczej (np. nie zamieszczono szczegółowych adnotacji o prawach autorskich), treści Europejskiego Trybunału Obrachunkowego będące własnością UE objęte są licencją Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe (CC BY 4.0). Oznacza to, że co do zasady ponowne wykorzystanie jest dozwolone, pod warunkiem że treści zostaną odpowiednio oznaczone i zostaną wskazane wszelkie dokonane w nich zmiany. W przypadku ponownego wykorzystania treści Trybunału niedozwolone jest zmienianie ich oryginalnego znaczenia albo przesłania. Trybunał nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek konsekwencje ponownego wykorzystywania.

Jeżeli konkretna treść wskazuje na możliwą do zidentyfikowania osobę fizyczną – tak jak w przypadku zdjęć, na których widoczni są pracownicy Trybunału – lub zawiera prace stron trzecich, wymagane jest uzyskanie dodatkowego zezwolenia.

W takim przypadku uzyskane dodatkowe zezwolenie na ponowne wykorzystanie określonej treści unieważnia i zastępuje wspomniane wcześniej zezwolenie ogólne. Powinny być w nim wyraźnie wskazane wszelkie ograniczenia dotyczące wykorzystania treści.

W celu wykorzystania lub powielenia treści niebędącej własnością UE konieczne może być wystąpienie o zgodę bezpośrednio do właścicieli praw autorskich:

Rys. 2 – Ikony: rysunki zostały opracowane z wykorzystaniem zasobów ze strony Flaticon.com. © Freepik Company S.L. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Oprogramowanie lub dokumenty objęte prawem własności przemysłowej, takie jak patenty, znaki towarowe, wzory użytkowe, znaki graficzne i nazwy, nie są objęte polityką Europejskiego Trybunału Obrachunkowego w zakresie ponownego wykorzystywania.

Na stronach internetowych instytucji Unii Europejskiej dostępnych w domenie europa.eu zamieszczane są odsyłacze do stron zewnętrznych. Trybunał nie ma kontroli nad ich zawartością i w związku z tym zachęca użytkowników, aby we własnym zakresie zapoznali się z polityką ochrony prywatności i polityką w zakresie praw autorskich obowiązującymi na tych stronach.

Wykorzystywanie znaku graficznego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego

Znak graficzny Europejskiego Trybunału Obrachunkowego nie może być wykorzystywany bez uprzedniej zgody Trybunału.

PDF	ISBN 978-92-847-9037-1	ISSN 1977-5768	doi:10.2865/55223	QJ-AB-22-023-PL-N
HTML	ISBN 978-92-847-9066-1	ISSN 1977-5768	doi:10.2865/43480	QJ-AB-22-023-PL-Q

Statystyki europejskie stanowią dobro publiczne. Pozwalają politykom, przedsiębiorcom i obywatelom podejmować decyzje w oparciu o dowody. W 2012 r. Europejski Trybunał Obrachunkowy opublikował sprawozdanie specjalne dotyczące jakości statystyk europejskich. Cztery lata później ustalił, że nie w pełni wdrożono wszystkie działania usprawniające. W niniejszej kontroli Trybunał zbadał, czy Komisja zapewnia statystyki europejskie dobrej jakości, i stwierdził, że ich ogólna jakość jest wystarczająca dla zainteresowanych stron. Ustalił jednocześnie, że nadal występują pewne uchybienia, które należy wyeliminować. Z myślą o udoskonaleniu statystyk europejskich Trybunał sformułował szereg zaleceń, które dotyczą: lepszego zaspokajania potrzeb użytkowników, priorytetowego finansowania projektów innowacyjnych ze środków unijnych, poprawy oceny jakości statystyk europejskich i zrewidowania stosowanej obecnie praktyki udostępniania statystyk przed ich publikacją.

Sprawozdanie specjalne Europejskiego Trybunału Obrachunkowego przedstawiono na mocy art. 287 ust. 4 akapit drugi TFUE.

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Urząd Publikacji Unii Europejskiej

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY
12 rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Formularz kontaktowy: eca.europa.eu/pl/Pages/ContactForm.aspx
Strona internetowa: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors